

7md

2011 m. sausio 14 d., penktadienis

Nr. 2 (924) | Kaina 2,50 Lt

Dailė | Muzika | Teatras | Kinemas | Fotografija

2

Juozo Gaudrimo šimtmečiui

4

Mintys apie teatro kritiką

5

Prancūzų kino festivalis „Žiemos ekranai“

6

Optimizmo epochos fotografija

Aleksandras Grinbergas (1885–1979). „Apnuogintojų“. XX a. 4-ojo deš. pradžia

7

Eglės Kuckaitės kūrinys Jonui Jablonskiui

9

Filmas apie „Facebook'o“ kūrėją

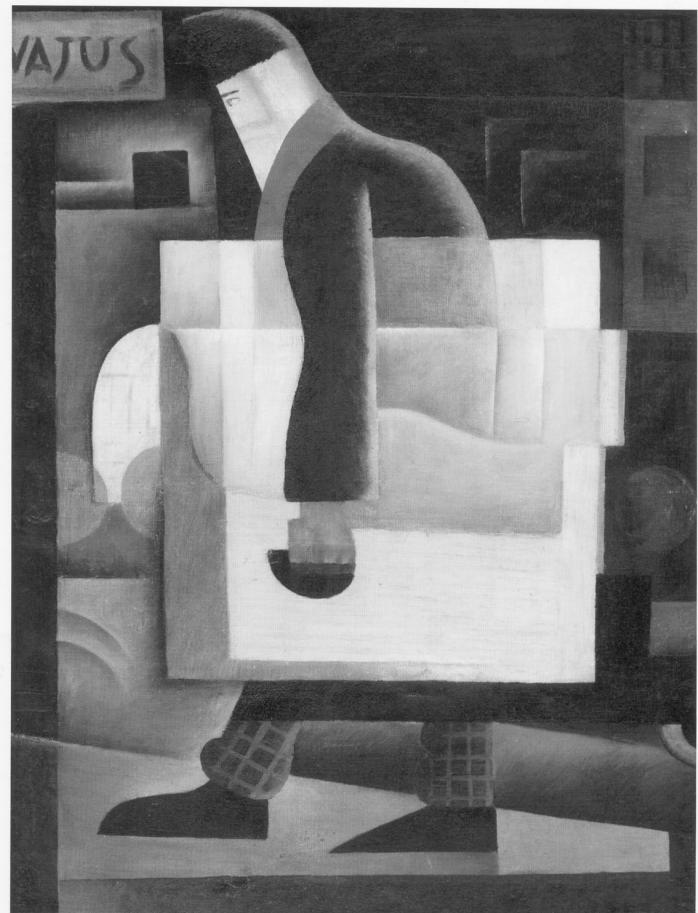
Idėmus žvilgsnis

Vlado Drėmos darbų paroda Vilniaus paveikslų galerijoje

Kristina Stančienė

Ne vienai mūsų menotyrininkų kartai, ypač tų, kurie pasirinko dailės istorijos specializaciją, yra gerai pažįstamos Vlado Drėmos (1910–1995) parengtos knygos. Ne tik monumentalusis leidinys „Dingęs Vilnius“ (1991), bet ir monografijos, skirtos Kanutui Ruseckui (1996), Pranciškui Smuglevičiui (1973), Vincentui Smakauskui (2001), knygos, kuriose išsamiai nagrinėjami žymiausi Vilniaus architektūros paminklai – „Vilniaus Šv. Jono bažnyčia“ (1997), „Vilniaus Šv. Onos bažnyčia“, „Vilniaus katedros rekonstrukcija 1782–1801 metais“ (1991), studija apie architekto Fulgento Rimšailos kūrybą (1993).

Tačiau V. Drėmos veikla neapsiribojo moksliniais darbais, dailės pedagogika, muziejinių, teoriškais senosios Lietuvos dailės ir architektūros tyrinėjimais. Kaip žinia, V. Drėma buvo profesionalus dailininkas, Vytauto Kairiūkščio (1890–1961) mokinys, vienas iš jo novatoriškų meninių ieškojimų bendražygų, svarbi tarpukario Vilniaus modernaus meno proveržio figūra. Šio talentingo žmogaus meninis palikimas buvo iš naujo prisimintas 2010 m. vasarą Nacionalinėje dailės galerijoje veikusioje parodoje „Vytautas Kairiūkštis ir jo aplinka“, kurioje atskleistas unikalus XX a. pradžios Vilniaus modernistinio sąjūdžio kontekstas, asmenybės, sugretinti lietuvių, lenkų, latvių panašaus laikotarpio darbai ir kūrybinės aspiracijos. Minėta paroda savo tyrimo objektu buvo iš tiesų vertinga ir įdomi – apie kubistinę, racionalių natūros traktuotę, kuri lietuvių dailėje niekada nebuvó labai populiarė, iki šiol žinojome ne tiek daug. Todėl ne tik paties V. Kairiūkščio, bet ir jo mokiniių, sekėjų kūryba parodoje atsivéré kitaip aspektais, turėjome progą juos lyginti, pasverti eksperimentų pobūdį, išliekamają vertę, poveikį vėlesnių kartų dailininkams.

Vladas Drėma. „Stikliorius“. 1929 m.

Minint 100-iasias V. Drėmos gimimo metines, gruodį Lietuvos dailės muziejaus Paveikslų galerijoje atidaryta garsiojo dailininko, dailės istoriko, muziejininko kūrybos paroda, surengtas vakaras „Vladas Drėma: kūrėjas ir žmogus“. Nedidelėje, dviejose salėse išdėstytoje ekspozicijoje – V. Drėmos parengtos knygos ir kūrybos evoliuciją atspindintys darbai, sukurti nuo XX a. trečiojo dešimtmečio pabaigos iki 1939-ųjų. Tarp jų – mažiau žinomi nedidelio formato piešiniai, parengiamieji eskizai, garsieji grafikos darbai, ne kartą reprodukuoti įvairiuose leidiniuose – „Senutė“ (1936), „Vilniaus gotikos fantazija“ (1937).

Žvelgiant į darbų sukūrimo datas, išraiškos, formų kaitą, akivaizdu, kad iš čia pristatytyų eksperimentų, avangardo dvasia labiausiai alėsuoja 1928–1929 m. kūriniai. Juose dailininkas, tuomet dar būsimas mokslininkas, redukavo, kubistinė, konstruktivistinė maniera skaidė natūrą, net ir numylėtojo Vilniaus se namiesčio fragmentus.

V. Drėmos amžininkai, jo gausių ir sudėtingų tyrimų, veikalų žinovai prisimena jį kaip eruditą, pedantišką, kruopštų mokslininką. Tačiau, atrodo, kūryboje santūrus dailės istorikas virsdavo kone moksliniu fantastu, miesto ateities pranašu, net poetu. Žinoma, V. Drėmos kūrinių poetika – racionali, pagrįsta formų skaidymu, logiška kompozicijos sąranga, šviesiu, skambiu, tačiau anaipol ne chaotiškai parink-

NUKELTA | 6 PSL.

Iš autobiografinių eskizų

Juozo Gaudrimo šimtmečiui

Istorija kartais lėčiau, kartais greičiau verčia savo lapus. Kai į juos daugiau kas išraoma, jie intensyviau pildomi – apskukos spartėja ir dar greičiau užmarštin keliauja įvykių, žmonės, laiko tarpsnio pojūtis. Daug ką iš praeities esame atidėjė į sunkiau pasiekiamas lentynas ar tiesiog nukišę į stalčių dugną. Prie savęs, patogesnėje vietoje, laikome dabartį, kuri kasdien neša nauja. Tačiau praeitis iš tikrujų visada yra su mumis, kartais tik primindama, kas kadaise buvo svarbu, kartais atverdama dar nežinomus, niekad nepažintus dalykus, retkarčiais ir išminties pamokydama.

Šimtmečių daugėja – liudija žymų Lietuvos kultūros veikėjų jubileinės datos. Dieną po Triju karalių, sausio 7-ają, prisiminėme ir Juozą Gaudrimą (1911–1994) – muzikologą, profesorių, arti pušės šimtmečio (1945–1992) dirbusį Lietuvos aukštojoje muzikos mokykloje, habilituotą menotyros daktarą (1968), Lietuvos MA akademiką (1972), parašius reikšmingų veikalų: „Iš lietuvių muzikinės kultūros istorijos“ (pirmoji knyga aprėpią 1861–1917 metus, antroji – 1917–1940, trečioji, parengta sutelkus 17 autorių, – 1940–1965; išleistos 1958–1967), „Tarybų Lietuvos kompozitoriai ir muzikologai“ (2-as papild. leidimas 1988), monografijas apie Balį Dvarioną (1960; kartu su kitais autoriais – 1982), apie Mikalojų Konstantiną Čiurlionį (kartu su dailininku Augustinu Savicku, 1965, 1974). Vėliausiai buvo išleista rinktinė „Muzikologijos baruose“ (1985), kurioje pateikiti 5–8-ojo dešimtmečio straipsniai.

J. Gaudrimo darbai ir veikla sovietmečiu buvo ivertinti garbės vardais, atsakingomis pareigomis, pripažintu autoritetu. Jis dažniausiai atstovaudavo lietuvių muzikologijai Maskvoje, jo reikšmingiausiai darbai buvo leidžiami ir rusų kalba. Mėgstantis aktyvią veiklą, kasmet turėdavo apie dvidešimt visuomeninių pareigų, nuo 1947-ųjų buvo „Žinių“ draugijos narys, perskaitė šimtus vienų paskaitų apie Vakarų Europos ir rusų klasikinę ir šiuolaikinę, apie lietuvių muziką. Net netikėtai pakvietas tarti žodį apie muziką (pavyzdžiu, neatvykus numatytam lektoriui), jis neatsisakydavo, tik tarsteldavo: „Reikia tai reikia.“

Visuose darbuose J. Gaudrimas nuosekliai laikėsi marksistinės-lėninės ideologinės pozicijos, ji koregavo darbų tematiką, medžiagos atranką ir vertinimą. Šiandien J. Gaudrimo palikimą vertiname prieštaragingai, kaip ir daugelio jo amžininkų, karjera padariusių sovietmečiu. Tačiau, nepaisant to, jis yra vienas iš lietuvių muzikologijos pagrindėjų. Daugiau kaip tris dešimtmečius J. Gaudrimas vadovo Muzikos istorijos katedrai konservatorijoje (dabar – Lietuvos muzikos ir teatro akademija), todėl beveik visi dabartinės vyresniosios ir viduriniosios kartos mūsų muzi-

kologai klausėsi jo paskaitų. Daugiau kaip penkiasdešimt iš jų buvo šio profesoriaus muzikos istorijos specialybės klasės studentai. Tarp jų – Kazys Jasinskas, Galina Daugovietytė, Vida Krakauskaitė, Heinėnas Kybelka, Jūratė Vylūtė, Ona Litvinaitė-Narbutienė, Dana Palionytė, Jūratė Burokaitė, Lore-

nuėjau pas direktorių Juozą Gruodį ir pasiskiau ko atėjės. Gruodis paklausė, kas man labiau patinka – literatūra ar matematika. Man atsakius, kad kalbos, direktorius pakvietė raštvedži Z. Valantiną ir paprašė jo duoti obojaus klasės vedėjo P. Šuberto adresą (kiek pamenu, tai buvo Žemaičių g. 51). „Gerai, bro-

nio pasiruošimo viena iš sunkiausių disciplinų lankant karinio dirigavimo specialybę buvo karinė instrumentacija su visais jai būdingais „transportais“.

Konservatorijoje buvo daug įvairių profesinių atžvilgių pasiruošių dėstytojų, tarp jų – trys profesoriai: Juozas Gruodis, Juozas Naujalis ir Jurgis Karnavičius. Iš jų pirmiausia norėčiau paminėti kompozitorių J. Karnavičių, pas kurį lankiau simfoninę instrumentaciją. Tai buvo tikrai didelės kultūros menininkas, geras profesionalas ir psichologas. Su juo mes greit susidraugavome ir jo dėstoma disciplina buvo viena iš patraukliausių. Po užsičiūmimų mes, visas kursas, likdavome klasėje tol, kol išsprėsdavome kitai pamokai užduotą uždavinį, nes kiekvienas jausdavome gėdą prieš kitus būti nesąžiningu studentu. Ir dabar, praėjus daugiau kaip penkiems dešimtmečiams, prisimenu šį savo dėstytoją, stengdamasis būti į jį panašus.

Tikrai įdomios būdavo estetikos paskaitos, kurias skaitė kompozitorius ir pianistas Vytautas Bacevičius. Tai buvo bendrosios estetikos, kaip filosofinės disciplininos, ir muzikos estetikos sintezė, padėjusi muziką suprasti ir ją vertinti iš įvairių pozicijų. Iš kiekvieną paskaitą dėstytojas ateidavo nešinas partitūromis, klavyrais, įvairių tapybos, skulptūros ir architektūros paminėlių reprodukcijomis, supažindindavo su įvairiais literatūros atstovais ir jų kūrybos raida. Iš kiekvienos paskaitos mes išeidavome labai pratertę, nors ir ne visada tinkamai įvertinę ir supratę savo dėstytojo mintis.

Viena iš labiausiai nemiegstamuų disciplinų buvo muzikos istorija daugiau dėl to, kad ši kursas skaitė mažai pasiruošęs dėstytojas Viktoras Žadeika. Vedžiodamas pirštu, kad nepasimestų, po lenkiško J. Reiso vadovėlio elutes, jis versdavo į lietuvių kalbą, kas ten buvo parašyta. Istorijos kurso pagrindas buvo biografijos, ir tai tik ižymesnių Vakarų Europos kompozitorų. Suprantama, kad per du semestrus po dvi savaitines valandas supažindinti su visos muzikinės kultūros raida ir fiziškai buvo neįmanoma. Matyt, likimas taip jau lėmė, kad muzikos istoriją teko man išmokti, dėstant ją daugiau kaip 40 metų savo studentams.

Turbūt ne tik aš, bet ir kiti mano kertos žmonės visada su didesne parbaiga ir dėkingumu prisimins tuos pedagogus, kurie savo darbe nestokojo talento, kuris nesitaikstė su menkomis studentų žiniomis ir siekė juos paruošti gyvenimui ne tik kaip gerus specialistus, bet ir kaip kilnius žmones. Tarp teorinių muzikos disciplinų dėstytojų, be jau minėtų, norėčiau išskirti didelės kultūros kompozitoriu ir muzikos kritiką Vladą Jakubėną, reiklų teoretiką Joną Bendorių, paprastą ir nuoširdų Kazimierą Viktorą Banai-

tį, jautrią koncertmeisterę Mariją Alšlebėnaitę. Iš instrumentalistų geriausią įspūdį visada palikdavo fleitininkas Juozas Pakalnis, kuris vėliau dirbo ne tik pedagogo, bet ir dirigento darbą, ir didelio masto menininkas virtuozas – violončelininkas Povilas Berkavičius. Pasiruošti profesiniams darbui orkestre daugiausia padėjo konservatorijos studentų orkestro dirigentas Balsys Dvarionas. Jo iniciatyva mes, trylika įvairių kursų konservatorijos studentų, buvome pakvesti groti Kauno valstybinio radiofono orkestre. Turint menką praktinį patyrimą, darbo pradžia orkestre buvo itin sunki, juo labiau kad B. Dvarionas pasirinko mūsų jėgomis vos pakeliajamą repertuarą, tokius kūrinius kaip N. Rimskio-Korsakovo simfoninę siužą „Šehererezada“, M. Regerio variacijas Mozarto tema ir kitus paňaus kūrinius.

Dirigentas negailėjo jėgų, kad mus greičiau paruošti koncertinei estradai. Jis dirbdavo su orkestro grupėmis ir pavieniais artistais atskiru nuo bendrų repeticijų laiku. Siekdamas, kad kiekvienas iš mūsų sąžiningai paruoštume savo partijas, B. Dvarionas kiekvieną repeticiją ką nors vieną ar du patikrindavo atskirai, ir būdavo gėda prie viso kolektyvo pasirodyti nepajėgiam ar apsileidusiam.

Įtemptai dirbdami palyginti greitai pasiekėme tokį lygi, kad jau po metų išvykome koncertuoti po Lietuvą, pirmiausia į Alytų, kur pagrojim K. Weberio uvertūrą „Oberonas“, F. Schuberto Nebaigtąją simfoniją ir J. Haydno Koncertą violinėlei su solistu P. Berkavičiumi.

Koncertinis darbas pačiam radiofonie buvo taip pat nelengvas. Per penkias savaitės dienas pagrodavome kasdien po tris pusvalandinius koncertus (nuo 19.30 iki 20 val., nuo 20.50 iki 21.20 ir nuo 22 iki 22.30). Repertuaras buvo įvairus: nuo populiarios simfoninės muzikos iki rimtų klasikinių simfonijų, instrumentinių koncertų, simfoninių poemų, siužių ir kt.

Nieko daugiau nedirbant, laiko būdavo marios, ir mudu su B. Dvarionu, kaip nuoširdžiu vyresniuoju draugu, ištisas valandas po repeticijų ir koncertų prasėdėdavome kavinėje. Koks tai buvo turinėgas, impulsyvus ir išradinges pašnekovas! Jei tada būčiau buvęs protingesnis ir žinojęs, kad kada nors prisieis giliu pastudijuoti lietuvių muziką, šiandien būčiau turėjės nuostabų dienoraštį, tačiau ne tas buvo galvoje. Atradę, svarbu kaip nors „uzmušti“ laiką.

B. Dvariono žvilgsnis nuolat būdavo nukreiptas į ateitį. Naujų sumanymų pilna jo galva vis siūlydavo naujus projektus, kaip geriau paruošti muzikiniams gyvenimui jaunimą, ypač instrumentalistus, kaip praturtinti repertuarą, sudaryti geresnes darbo sąlygas ir pan. Pirmuo-

Juozas Gaudrimas 1947 m.

NUOTRAUKA IŠ LMIA ARCHYVO

ta Tamulytė-Venclauskienė, Jonas Bruveris, Eglė Marčenienė, Jūratė Gustaitė, Janis Osis, Zita Kelmicaitė, Danutė Petrauskaitė, Gražina Žukytė-Daumoravičienė, Viktoras Gerulaitis, Giedrius Gapšys, Rūta Akelytė-Prusevičienė. Beveik visų jų diplominiai darbai buvo skirti lietuvių muzikai.

Skaitytojams siūlome ištrauką iš Juozo Gaudrimo nespausdinėjų „Autobiografinių eskizų“, šis fragmentas atskleis būsimos muzikologo profesinių muzikos studijų pradžią. Nuo 1929-ųjų Kauno universitete studijavęs klasikinę filologiją (antikinės kalbos ir pedagoginius dalykus), retkarčiais pūsdamas varinius instrumentus mėgėjų orkestrėliuose, ambicingas jaunuolis apsisprendė pasuktį į muziko kelią.

1932 m. rudenį buvau priimtas į Kauno muzikos mokyklas obojaus klasę. Šio instrumento iki tol nebuvau turėję rankose, tačiau, girdėdama juo grojant operos spektakliuose ar simfoniniuose koncertuose, visada žavėdavaus jo tembru, ypač kai obojaus partiją atlikdavo mano būsimasis mokytojas Paulius Šubertas.

Palyginti su dabartiniuose reikalinguose laikant stojamuosius egzaminus į konservatoriją, tada priimda-vo be jokių egzaminų. Atsimenu,

liuk, nueik pas Šubertą ir susitark, kada pradėsite pamokas. „Toks pasitikėjimas nežinomu būsimu studentu ir geraširdišumas mane laibai nustebino.

Studijos sekėsi gerai ir vos perėjė į antrąjį kursą dalyvavau kartu su savo profesoriumi viename universiteto studentų koncerte, seniųjų studentų (senjorų) ir naujuju (fuksu) susitikime. Savo dėstytojui esu dėkingas už tai, kad kiekvieną semestrą jis ipareigodavo pasirodyti vienam studentų koncerte ir pradėti priprasti prie publikos. Dėstytojas dirbo nuoširdžiai supažindindamas su plačiu koncertiniu repertuaru, ypač su sudėtingesnėmis obojaus, orkestro partijomis, pats visada pademonstruodamas sudėtingesnes vjetas. Daug naudos buvo iš grojimo kameriniuose ansambliuose – pasiruošimo etapo darbui orkestre.

Viena iš labiausiai nemiegstamuų disciplinų buvo muzikos istorija daugiau dėl to, kad ši kursas skaitė mažai pasiruošęs dėstytojas Viktoras Žadeika. Vedžiodamas pirštu, kad nepasimestų, po lenkiško J. Reiso vadovėlio elutes, jis versdavo į lietuvių kalbą, kas ten buvo parašyta. Istorijos kurso pagrindas buvo biografijos, ir tai tik ižymesnių Vakarų Europos kompozitorų. Suprantama, kad per du semestrus po dvi savaitines valandas supažindinti su visos muzikinės kultūros raida ir fiziškai buvo neįmanoma. Matyt, likimas taip jau lėmė, kad muzikos istoriją teko man išmokti, dėstant ją daugiau kaip 40 metų savo studentams.

Turbūt ne tik aš, bet ir kiti mano kertos žmonės visada su didesne parbaiga ir dėkingumu prisimins tuos pedagogus, kurie savo darbe nestokojo talento, kuris nesitaikstė su menkomis studentų žiniomis ir siekė juos paruošti gyvenimui ne tik kaip gerus specialistus, bet ir kaip kilnius žmones. Tarp teorinių muzikos disciplinų dėstytojų, be jau minėtų, norėčiau išskirti didelės kultūros kompozitoriu ir muzikos kritiką Vladą Jakubėną, reiklų teoretiką Joną Bendorių, paprastą ir nuoširdų Kazimierą Viktorą Banai-

Gelgotiškas NIKO

Gediminas Gelgotas ir Nauju idėjų kamerinis orkestras

Laura Kaščiukaitė

„Ateina momentas, kai pradeda jausti, lyg publika jau norėtų tau rodyti, kokią muziką rašyti. Patiko pirmas kūrinys, patiko antras, trečias, ir neduok Die nuvilius publiką, kai ji ateis išgirsti šešto tavo kūriniu. Visi jau žino, kad jis turėtų būti tokis „kažoks“. Gelgotiškas, – sakė Gediminas Gelgotas.

Gelgotiškas?! O ką tai reiškia? Kickvienas muzikas profesionalas (o šiandien ir lygiavertis, kalbant apie sukauptą žinių bagažą, mėgėjas) galėtų apibūdinti ir stulbinamai greitai atskirti savitą ir individualią J.S. Bacho, W.A. Mozarto, F. Chopino, I. Stravinskio, J. Cage'o muziką. Tarti: „Žinau! Juk tai Mozartas! Muzika meistriška, šviesi, lengva, prisodrinta ir lyriko bedugniu, ir pribloškiančiu temu... Paklausiu harmonijos „minkštumo“, grakščių mordenyt ar trilių.“ Arba: „Šiam kūrinui skambinti reikalanga puiki technika. Jis virtuoziškas, prabylantiš tarsi poetiška, tarsi melancholiška kalba, stiprus dinaminiai niuansai, gilius ekspresyvumas, juntamas impulsyvus, laisvas rubato... Tai galėtų būti Chopinas.“ O ką reiškšt „gelgotiška“ muzika, pradėjusi skambeti vos prieš keletą metų? Ar ji jau tokia išskirianti ir novatoriška? Ji dvelkia minimalistine estetika ir negausiomis komponavimo priemonėmis, neretai adityviu principu konstruojama vos iš kelto „širdį virpinančiu“ ir iš sielos

sklindančiu“ garsu, primenantį amerikiečių minimalistų kūrybą. Nuo jos neatskiriamas režisūrinis apipavidalinimas, kuriant tarsi minivaidinimą, muzikinį spektaklį. Tačiau argi tokią koncepciją būtų galima vadinti novatoriška ir juolab „gelgotiška“?

Minimalistinė estetika, stilistika, teatrališkas muzikinis vyksmas, netradicinės koncepcijos projektai įvairiose erdvėse, giliai atmintin įsirežusių ankstesnių muzikinių opusu rekomponavimas... Tai sakynta apie koletyvą, kurį galbūt būtų galima apibūdinti kaip „gelgotišką“, turint galvoje tai, kad Nauju idėjų kamerinis orkestras (NIKO) yra šio jauno ir perspektyvaus kompozitoriaus vaisius visomis prasmėmis. Tačiau apie „gelgotišką“ muziką, jeigu ji bus tokia individuali, rašys nebent kitame šimtmetyje.

Tai, apie ką reikėtų kalbėti šiandien, yra NIKO – profesionalus ir daug žadantis jaunų stygininkų ansamblis, kurio vardas jau pažystamas ne tik šiuolaikine muzika besidomintiems sostinės ar Rygos, Maskvos, Londono, Sankt Peterburgo, Duisburgo (šiuose miestuose orkestras yra surengęs koncertus) gyventojams, bet ir kur kas didesniams šiuolaikinio meno profesionalui bei mėgėjui būriui. Sau ir savo kolekyvui didelius reikalavimus keliantis ansamblio vadovas Gediminas Gelgotas groti Jame leistu ne bet kam. Jis (kartu su visu NIKO) atidžiai renkasi atlikėjus – puikiai griežiančius, artistiškus, pri-

tariančius jo kūrybinėmis idėjomis ir, be abejų, tikinčius jomis. Pavyzdžiu, kūrinys „X 21, 3“, pasibaigiantis ilgu dvieju artistų bučiniu, NIKO muzikantų buvo atlirkas itin natūraliai. Jokio susivaržymo, įtampos, nepatogumo kaip žiūrovė nejutau. Viskas vardan tišliai igyvendinto kompozitoriaus sumanymo, įtaigiai perteiktos minties. Nors kabant apie patį kūrinį, išgryningos idėjos tame pasigedau: sonorinė masė, minimalizmas, vaidinimas, balsų polifonija (iš kurios įstrigo viena iš pirmo žvilgsnio banali frazė: „menas yra tokia nereali pasažų šalis“)... Visko pagaminta tarsi per gausiai arba ingredientų yra perdaug – iš tokios medžiagos būtų galima sukurti ne vieną grynesnį produktą.

Paskutiniame 2010-ujų NIKO koncerte, surengtame gruodžio 27. jau nuolatinę tapusioje NIKO buveinėje – „Fluxus ministerijoje“, pristatyta programa atspindėjo ansamblio pajėgumą atlirkinti ne tik G. Gelgoto, bet ir kitų autorų (J.S. Bacho, A. Pärt, P.M. Hamelio) sukurta muziką. Skambėjė minėtų kompozitorių veikalai – tai G. Gelgoto versijos savo ansambliu (kaip prabangiai skamba!): muzikaliai ir techniškai atlirkos (Giedrės Žarėnaitės solo iš A. Pärt „Fratres“), harmoningai „kalbančios“ dialogu ir kartu konkurojančios (Augustos Jusionytės ir Dalios Simaškaitės atlirkta J.S. Bacho Čakona d-moll), atskleidžiančios ansamblio narių ir vadovo

Nauju idėjų kamerinis orkestras

bendravimą akimis ir kūno kalba (G. Gelgoto dirigavimo maniera atliekant P.M. Hamelio „Trio“). NIKO artistai irodė galintys atlirkti ir techniškai sudėtingą J.S. Bacho muziką, o jų vadovas atskleidė savo gebėjimą apdoroti ir valdyti sveitimą muziką (čia galima būtų prisiimi ir NIKO bei operos solistės O. Kolobovaitės atlirką originalią, iš J.S. Bacho kūrinį fragmentų sudarytą kompoziciją).

Kai NIKO imasi groti paties G. Gelgoto sukomponuotus kūrinius, jie tarsi gyvena „nerealioje pasažų šalyje“. Jie laisvi, jautrūs kiekvienam gyvam, grynam garsui, judeisi, kvėptelėjimui, žvilgsniui. Tarkime, grodami žinomiausią kūrinį „What's Unrobotizable“, NIKO artistai jaučiasi lyg žuvys vandenye ir pavydėtinai pasitiki vienas kitu. Kai G. Gelgoto muzikinių opusu („To The Skies“ ir „Body Language“) partitūrose atsiranda vokalo linija, dėmesys ir, rodos, sudėtingiausia užduotis skiriama ne styginiams, o būtent balsui. Grupių „Empti“ ir „Pieno lazeriai“ vokalistės Giedrės Kilčiauskienės tembras, atliekant „Body Language“, puikiai derėjo su G. Gelgoto tembru. Tačiau balso valdymo, improvizacijos, intonaci-

jos aspektu jūdvių lyginti nereikėtu. Populiariosios muzikos atlikėjos susidūrimas su akademinių muzikos kompozicija baigėsi gana sėkmungai, net geriau nei paties G. Gelgoto. Tačiau nepaisant tų smulkų nesutapimų, bangujančios melodinių linijos, išplaukusios virš strykų jūros, klausytis buvo įdomu. Tuo tarpu kompozicijoje „To The Skies“ populiari vokalistė atskleidė viską, ką turi geriausia, o autorius – kūrybiškiausia ir gryniausia. Vadinčiau tai va Karo kulminacija arba sėkmiausiai atskleistu muzikiniu įvykiu.

Drasos kuriant ir įgyvendinant savo idėjas G. Gelgotui ir NIKO, rodos, nestinga, erdvę repeticijoms ir koncertams jie jau turi, savitą gerbėjų būri – taip pat. Kūrybinė potencija ir atlirkų profesionalumas jiems nesvetimi, net būdingi. O mena, kaip neribotų galimybų pasaulio, kur gali laisvai judėti savo susikurtos vizijos link, suvokimas leidžia jiems žvelgti viena kryptimi. Šiam jaunam ansamblui norėtų palinkėti nesustoti iki šiol pasiekta lygiye ir nuolat kopti vis aukštyn, keliant kartelę sau, kaip kūrėjams, taip pat atlirkams ir publikai – kaip nuolatiniam netradiciškų jų projektų vertintojams ir vartotojams.

ATKELTA IŠ 2 PSL.

sius interviu su B. Dvarionu Kauno periodikoje pasirašiau slapyvardžiu, nes ten iš dalies buvo kalbama apie koletyvą, kuriamo aš dirbau. Jau ir iki tol (pradėdant 1932 m.) parašydavau vieną antrą kronikos žinutę ar kritinį eskitą apie atlirkęs, bet tai buvo kulkus mėgėjo bandymas, užrištomis akimis taikant į taikinių.

B. Dvariono talkininkais buvo dirigentai Vladas Motiekaitis ir Juozas Karosas. Jų profesinis pasiruostimas ir talentas labiau tiko paruošti ir diriguoti populiarają bei pramoginę muziką. Nors reti, bet visada įdomūs būdavo susitikimai su gasteroliuojančiais dirigentais, tarp kurių norėčiau paminėti latvius Janį Medinį ir Leonidą Vignerį, estų Juhaną Aviką.

Energingam, plataus meninio akiračio profesionalui B. Dvarionui buvo ankstos Kauno valstybinio radiofono sienos ir jis ėmėsi iniciatyvos propaguoti muziką tarp įvairių rajonų žmonių. Alytu, Panevėžy, Šiauliai, Ukmergė, Utene, Marijampolė, Biržai, Rokiškis, Klaipėda, Palanga, Smiltynė, Juodkrantė, Nida – čia vasarą skambėdavo B. Dvariono diriguojamo radiofono simfoninio orkestro muzika.

1938 m. pasitraukus iš radiofono orkestro dirigento pareigų B. Dvarionui, jo vietą užėmė Jeronimas Kačinskas. Studijavęs Prahos kon-

servatorijoje, J. Kačinskas atnešė į to meto lietuvių muziką savo novatoriškus siekimus ir praturtino radiofono repertuarą XX a. pirmųjų dešimtmečių kompozitorų imprecisionistu C. Debussy, M. Ravelio, taip pat R. Strausso, P. Dukas ir kt. kūryba. Santūrus, kulkus, su absoliučia klasusa, geru muzikos supratimu menininkas J. Kačinskas dirbdavo su orkestru sążiningai, bet ne visada sugebėdavo taip organizuoti repeticijas, kad spėtu tinkamai paruošti koncertui visus kūrinius iki galo.

Aplamai, groti koncertuose diriguojant B. Dvarionui visada būdavo daug lengviau, nes jis su kiekvienu orkestro artistu palaikydavo draugiškus santykius, buvo geras psychologas ir atlirk i kūryje pasitaikančias solo vietas būdavo tik malonumas. Tuo tarpu grojant su J. Kačinsku prieš solo vietas būdavo geriau į dirigentą nežiūrėti, nes jo veide matydavome išgaštą ir nepasitikėjimą, lyg ir sakant, kad vis tiek gerai nesugrosi.

Kai prireikdavo, būdavau kviečiamas pagroti Kauno valstybės teatro operos ir baletų spektakliuose, se ir simfoniniuose koncertuose. Cia teko susipažinti ir su kitačiais dirigentais – Mykolu Bukša, Juozu Tallat-Kelpša, Vytautu Marijošiumi, Leiba Hofmeklieriu. Tai buvo geri specialistai, su kuriais būdavo įdomu padirbėti nors kartais.

Rimčiausias operos dirigentas

buvo Peterburgo konservatorijos auklėtinis vilnietis M. Bukša. I Lietuvą jis grįžo 1926 m., jau turėdamas didelę dirigento darbo patirtį, gerai susipažinęs su klasikinėmis rusų ir Vakarų Europos kompozitorų operomis. M. Bukša sugebėjo puikiai organizuoti darbą, turėjo visas geram dirigentui būtinias savybes. Jis sakydavo, kad dirigentui reikia turėti jautrią širdį, gerą galvą, išraiškingas rankas, patrauklų žvilgsnį ir... kuo mažiau kalbėti. Jo sangviiniškas temperamentas pradėdavo prie pirmos kieno nors nesėkmės greit išsiliepsnoti, pasakyti „durak“ (rusų k. „kvailys“ – red. past.), po vienos antros minutės viską užmiršti ir niekada to neprisiminti.

Vertas pagarbos buvo Kauno valstybės teatro dirigentas J. Tallat-Kelpša – pirmasis šio teatro operos dirigentas, visą savo gyvenimą praleidęs už dirigento pulto. Tai buvo geros muzikinės atminties, puikios klausos, didelės erudicijos menininkas, visą gyvenimą paskyręs teatrui. Taigi M. Bukša repeticijoje ar spektaklyje padarytą klaidą greit užmiršdavo, o J. Tallat-Kelpša dėl geros atminties ilgai atsimindavo. Atsimenu, kai vieno spektaklio metu „Eugenius Oneginio“ ižangoje „idėjau“ mi vietoj mi bemol, – dirigentas man tai priminė praėjus metams, sakydamas: „Ar atsimenat, kaip čia sugrojote pernai?“

Labai tvarkingas, mandagus ir reiklus visada būdavo dirigentas

V. Marijošius. Jau 15 minučių prieš repeticijos pradžią jis atsisėdavo prie dirigento pulto ir stebėdavo, kaip kas atėina į darbą. Tai buvo dirigentas, kuris gerai žinojo, kaip spektaklio metu bendrauti ne tik su operos koletyvu, bet ir su publika, kaip padėti jai geriau suprasti atlirkamą kūrinį. Ypač nemalonu būdavo grojant sulkysti. Dirgentas tada kiekvieną repeticiją surasdavo būdų, kaip būtų galima sulkydusiam artistui igelti, kad daugiau tai nepasikartotų. Tai tėsdavosi iki tol, kol atsirasdavo nauja „auka“. Tada V. Marijošius senaja paleisdavo ir tvarkydavosi su nauju „nusikalteliu“.

Reikšmingi Lietuvos gyvenime buvo 1939 metai, kai Lietuva atgavo senąjį sostinę Vilniu. Tų metų pabaigoje kartu su kitomis ištaigomis buvo perkeltas iš Kauno į Vilnių ir radiofono orkestras. Pirmieji gyvenimo metai Vilniuje, nemokant nei lenkų, nei rusų kalbų, buvo sudėtingi, bet muzikiniu atžvilgiu įdomūs. Didelį įvairumą į muzikinių gyvenimą įnešė naujai suorganizuotas Vilniaus simfoninis orkestras, kuriam atsirasti ypač daug padėjo dirigentas B. Dvarionas ir muzikos mecenatas, profesoriaus Vytauto Landsbergio tėvas, Vilniaus miesto vyriausiasis architektas Vytautas Landsbergis-Žemkalnis. B. Dvarionas su komplektavo orkestrą iš įvairiose Vilniaus vietose (restoranuose, kavinėse) dirbančių ir niekur nedirbančių įvairių taučių – žydų, lenkų, rusų, baltarusių –

muzikantų, iš viso apie 50 orkestro artistų. Tarp jų buvo ir trys lietuvių – senas vilnietis altininkas A. Kasputis ir du pakviesti iš radiofono orkestra – klarinetininkas V. Bagdonavičius ir ar.

Koncertų ruošimo darbas buvo labai sudėtingas, nes didžioji muzikantų dalis buvo menkai su simfoninė muzika susipažinę, tad reikėjo pratinti pereiti nuo pramoginės prie grynai simfoninės muzikos, tačiau nesilinių gabumų dirigentui tai gana greit pavyko pasiekti. B. Dvarionui ypač daug padėjo jo kalbų mokėjimas, kai su kiekvienu muzikantu jis galėjo susikalbėti jo gimtajā kalba – rusų, lenkų, žydų, vokiečių ar kitomis. Palyginti greitai visi pajuto, kad dirigentas – „savas“ žmogus, kuriam reikia visomis jėgomis padėti pasiekti gerų darbo rezultatų. Ir iš tiesų koncertų meninis lygis po truputį ēmė kilti.

Pagrindinį koncertų organizavimo krūvį ant savo pečių užsidėjo architektas V. Landsbergis-Žemkalnis. Aprūpinimas repeticijų ir koncertų patalpomis, publikos organizavimas, pagaliau orkestro artistų vaišės (tegul tai buvo pora kotletų ir butelis alaus) – visa tai liudijo, su kokiu nuoširdumu ir energija jis globojo šį margaspalvį kolektivą. Nors orkestras gyvavo iš viso apie pusę metų, to meto sąlygomis jo įnašas į Vilniaus muzikinių gyvenimą buvo vertingas.

PARENGÉ JŪRATÉ GUSTAITÉ

Ar tu mane gerbi?

Mintys apie teatro kritiką

Lina Klusaitė

Sutikite – toks familiarus, netakščias klausimas natūraliai skambatik tiems, kurie prie viskio taurės keiksnodami vienas kitą bei liedami širdgėlą vis dėlto suranda bendrą kalbą. Kaip susikalbėti teatro kritikos lauke, kai tarp kritikos ir teatro jokių orientyrų beveik nebeleiko, o vėtoj abipusės pagarbos išvyravo toks atšiaurus ir apskaičiuotas įtarumas, jog kartais norisi tiesiai paklausti – ar teatras ir kritika dar gali susikalbėti ir ar išvis yra reikalingi vienos kitam kaip neatiskiriamos, viena kitą pratešančios kultūrinio subuvimo dalys?

Rašyti šį straipsnį paskatinuoju metu kultūrinėje spaudoje suintensyvėjusi kritikų diskusiją, reakcija į susikaupusias šio aplisto kultūros sektorius problemas, taip pat iš kitų meno šakų išskirianti teatro kritikos specifika, glaudžiai susijusi su daugialypiu, uždaru, tik savo paties tvarką pripažįstančiu teatro reiškiniu. Todėl ir kalbésiu šį sykį ne apie tekstines teatro kritikos problemas, ne apie pakitusias kritikos tendencijas apskritai, o apie kritikos ir teatro santykį – tą sunkiai apčiuopiamą efemeriską rysį, apie kurį niekas nekalba, bet kuris yra toks svarbus, kad nuo jo prikluso ne tik psichologinis klimatas, skatinantis abiejų šalių kūrybinį aktyvumą, bet ir – pasakysiu daugiau – nepriklasomos teatro kritikos išlirkimas.

Neketinu skelbti teatro kritikos pabaigas (laikas rodo, kad vienus entuziastus pakeičia kiti), bet tam tikro nerimo kritikos ceeche tikrai esama, ypač jei šią veiklą vertinsime ne kaip atskiru entuziastų iniciatyvą, o kaip kompleksinį, valstybės palaikomą reiškinį. Dabartinė teatro kritikos padėtis primena veikiau pirmajį variantą, ir tai iš tiesų kelia nerimą. Kita vertus, neturėtume tuo labai stebėtis, nes nuo pat profesionalaus Lietuvos teatro susikūrimo kritikos ir teatro santykiai nebuvu reglamentuoti. Tokie jie išliko iki šiol – chaotiški, valdomi savireguliacijos dėsnį ir tariamos laisvės, šiandienos sąlygomis neišvengiamai paklūstantys laisvosios rinkos reikalavimams. Ne paslaptis, kad kritikos ir teatro santykiai tampa vis labiau pragmatiški, priklausomi nuo komercijai vis labiau pasiduodančios pačių teatrų rinkodaros politikos.

Sovietiniai metais teatro ir kritikos santykį, žinoma, formavo vienas meno sritis apimanti cenzūros sistema. Drįstu teigti, kad Lietuvos teatru bent vienu pozūriu cenzūra buvo palanki – ji sukūrė privalomą peržiūrų sistemą, kuri ir suformavo ilgalaikius, tvarius šių oponentų santykius. Be peržiūros nepasirodydavo nė vienas premjerinis spektaklis, jos būtinybė buvo nekvestionuoja, šią atsakingą dieną su viltimi laukta, kada į teatrą susirinkęs kritikų konsiliumas paskelbs savo verdiktą – spektaklis tinkamas rodyti

publikai! Kritikas minėtame santykje iškilo kaip aukštėsnes pozicijas užimantis partneris, kurio sprindimai teatrui darė lemiamą įtaką. Nepaisant ideologinių šliuzų, kritikas pasakydavo ir daug tėsios, kaip ir teatras, jis buvo priverstas sukurti savą kalbą, analizę slepiančią (atvira analizė buvo pavojinga) po tirštu literatūrinių gražbylysciu sluoksniu. Tad nieko keisto, kad susiformavo vaizdingas literatūrinis lietuvių teatro kritikos stilis, savo forma stebinantis ir šiandien. I kritiko nuomonę buvo išklausoma, pasitikima jo kompetencija ir profesionalumu. Trumpai tariant, teatro kritiko profesija buvo literato amatas, kurį pridera ir... apsimoka gerbti.

Šiandien padėtis negrūtamai pasikeitusi: rodos, jau antrą dešimtmétį gyvename vartotojiskos visuomenės sąlygomis, bet mąstome vis dar tomis pačiomis kategorijomis. Teatro žmonės iš kritikų vis dar tikisi autoritetingu, pakyčių, jausminiu, teatro menų aukštinančių recenzijų, o kritikas savo ruožtu jaučiasi sutrikęs, nereikalingas, balansuojantis tarp kažkada buvusios galios bei dabartinio pažeminimo ir leidiunių redakcijose (kas prisipažins, kiek kartą už jo kuriamą intelektualinį produktą redakcijos jam parapsčiausiai nesumokėjo!) ir pačiuose teatruose, kai į premjerinių spektaklių jo mandagiai paprašoma nusipirkti bilietą. Drįstu manyti, kad nepriklasomas teatro kritikas šiandien nereikalingas nei kultūrinės leidinių redakcijoms (jos vis rečiau užsakinėja recenzijas, nes nebeįšgali mokėti honoraru), nei teatrams, kuriems nepriklasomas žodis kartais tiesiog neparankus, todėl jie linkę susikurti savą atrankos sistemą. Reikėtų patikslinti, kad šiuo atveju kalbu ne apie kultūros leidiniams atstovaujančius kritikus (teatro administracija, puoselėdama lūkesčius, kad jų kuruojamas spektaklis vienai ar kitaip bus paminėtas, dažniausiai juos pripažinta, kviečia ir laukia), bet apie jaunus nepriklasomus žmones, kurie neturi iš sovietinių laikų atsinešto autoriteto ir kurių statusas labai pažeidžiamas. Jauni kritikai šiandien susiduria su kliūtimis, mano požiūriu, neleidžiančiomis ugdyti savo profesijos.

Ne paslaptis, kad teatrų vadovybė, atsiradus naujam kritikos vardi, netrukus jį klasifikuoja ne tiek pagal profesionalumo, kiek pagal lojalumo teatrui kriterijus. Teko girdėti, kad teatruose egzistuoja pageidaujamų ir nepageidaujamų kritikų sąrašai, ką jau kalbėti apie asmeninės draugystės ir pažintis. Tai, kad panašūs dalykai nėra visiškas prasimyamas, iš tikinėjimo nesenai nugirdusi vieno teatro vadovo repliką, po nepalankios recenzijos adresuotą gerai žinomam kritikui: „Nuo šiol į teatrą jis pateks tik per mano lavoną.“ Tad ką daryti jaunam, karjerą pradedančiam kritikui, kuris savo

profesijos įtvirtinimui dar nesukūrė „svarbių“ pažinčių tinklo. Šiuo pozūriu Gintaro Varno studentų dainelė „Teta, išleisk į teatrą“ skamba ne vien kaip žaismingas kupletas.

Meno pasaulyje yra priimta, kad literatūros, dailės, kitų meno šakų procesus reguliuoja kritikai, literatūrologai ar menotyrinkai, jie tampa parodų kuratoriais, sudarinėja geriausiu knygų dešimtukus, posėdžiauja įvairiose vertinimo komisijose ir pan. Teatre padėtis, ko gero, atvirkštinė, ir čia jau reikėtų kalbėti ne vien apie vis rečiau vertinimo komisijose pasirodančius teatrolodus/kritikus. Drįščiau teigti, kad šiandien teatro procesus kuruoja patys teatrai. Teatro kritika vis labiau priklausoma nuo teatro administracijos geranoriškumo, ir būtent čia aš matau nemažą pavojų šios profesijos (norėčiau manyti, kad ši veikla, kurios skambiai teatrolodijos pavadinimu mokoma aukštosiose Lietuvos mokyklose, vis dar yra profesija) savaranikiškumui. Jauni nepriklasomai kritikai, norėdami aktyviai dalyvauti teatriniame gyvenime yra priversti arba pirkti bilietus, arba spręsti rimtą profesinės atsakomybės problemą: ar gali kritiškai vertinti teatro, kuris juos kviečiasi, spektaklius.

Sutikite, jaustis skolingam nėra pati geriausia nepriklasomo žodžio išraiška. Tokia situacija veikiau primena plačiai paplitusią reklaminę taktiką, kai įstaiga, nedarant klientams jokių išimčių, ją neva sustekia vienam išrinktajam, todėl pastarasis jaučiasi pastebetas, ivertintas ir jai be galo dėkingas. Teatrai, šiandien neprivalantys rengti viešų peržiūrų profesionalams, neskuba suteikti ir nemokamų vietų „nepatikrintiems“ kritikams, todėl vieno ar kito „išrinktojo“ kvietimus aprioryski formuoja priklasomus santykius. Peršasi mintis, kad norédamas išlaikyti draugiškus ryšius su teatru kritikas privalo užimti daugiau ar mažiau konformistinę laikseną. Priešingu atveju jis turi būti leidinio darbuotojas arba užsiimti pelningu verslu, kuris leistu jam žinėti iš miesto į miestą ir kas savaite pirkti brangius bilietus į vietinius, gastrolinius bei festivalinius spektaklius. Žinant, kad daugelis kritikų/teatrolodų, dirbdami savo tiesioginius darbus ir gaudami minimalų kultūrininko ar dėstytojo atlyginimą, tokios galimybės paprasčiausiai neturi, padėtis darosi kone absurdžiai.

Literatūrologas ar menotyrinkas turbūt vargai išsivaizduotų situaciją, kad jis nepateko į parodą ar negavo pasiskolinti – iš leidėjo, draugo ar autorius – reikiams knygos, tuo tarpu nepriklasomai teatro kritikai/teatrolodai yra priverstiapti kone etatiniais teatrų prašytojais su pakirstomis profesinio savarankiškumo šaknimis. Anksčiau ar vėliau prasytojo statusas priverčia suabejoti savo profesijos, savo darbo reikalingumu bei prasmingumu. Teat-

rų vadovai, režisieriai, aktoriai save ruožtu nepraleidžia progos barti kritikų, priklaudiama į vieną, kad trūksta recenzijų, kad nemyli teatro, yra abejingi ir nesidomi jų sukurtais darbais.

Vienos knygos pristatyme garbi teatro kritikė pareiškė, kad kritikas, jei jis tikrai myli teatrą, privalo rasti ir visai nesvarbu, muša jis ar ne, moka jam penkiasdešimt, šimtą lietu ar iš viso nemoka. Net ir labai idėjiskai nusiteikus būtu sunku sustoti su šiuo toli gražu ne romantišku kritikės požiūriu. Manau, jog nūdienos kontekste tai – jau ne meilės teatrui, o su redukuotomis kritikos funkcijomis susijęs klausimas, kvestionuojantis teatro kritikos statusą ir reikalingumą apskritai. Daugeliui turbūt sunku patikėti, bet šiandien nepriklasomas teatro kritikas/teatrolodas tiesiog neturi sąlygu praktikuoti savo profesijos. Prie to, deja, prisideda patys teatrai, užmiršę kažkada galiojusį nerašytą teatro ir kritikos garbės kodeksą, garantavusį kritikui bent jau nemokamą vietą teatre. Šiandien šios nerašytos taisyklės dažniausiai pasimiršo, ir, kas keičiausia, tai taikytina pirmaisiais Vilniaus teatrams. Išmokę komercinės vadybos, sostinės teatrų labiau nei kitų miestų teatrinių ištaigos yra link vadovautis naujinimo, lojalumo, skirstymo kriterijais. Kitų miestų teatrai dar nėra perėmę komercinio vadybos modelio, todėl jų santykiai su kritikais kur kas geranoriškesni.

Dar viena opis problema yra ta, kad teatrai šios profesijos atstovus vis dar skirsto į kritikus, iš kurių pačios tiki maišo recenzijos, ir visi kai nenaudingus teatrolodus, tik užimančius vietą salėje. Tokia vadybos politika orientuota ne į ilgalaike perspektyvas, o į vienkartinę recenziją ir trumpalaikę reklamą. Galvodami vien apie pajamas, teatrai vis dar nenori pripažinti, kad spektaklis yra ir aktualios kritikos, ir akademinių tyrinėjimų objektas, ir nė viena sritis be jo išsiversti negali. Teatrolodai spektaklis reikalingas tiek pat, kiek ir kritikui, todėl atimdam iš jo teisę pasižiūrėti režisierių, aktorių, scenografių darbus administracijos darbuotojai gerokai sumažina tikimybę, kad ne tik paties teatro, bet ir minėtų menininkų kūryba bus visapusiškai ivertinta, atispindės Lietuvos teatro istorijoje ar platesniuose europiniuose kontekstuose.

Taigi Lietuvoje teatrolodai palieki be tyrinėjimo objekto, ir niekam neįdomu, kad tarptautinėse konferencijose jie dalijasi ne Mombako, o savo šalies teatro patir-

Kas nauja prancūzų kine

Artėja „Žiemos ekranai“

Prancūzų kino festivalis „Žiemos ekranai“ pradeda metinį festivalių ciklą. Festivalis prasidės sausio 21 d. Vilniuje, „Forum Cinemas Vingis“. Šiemet prancūzų filmų bus rodomi ne tik Vilniuje, Kaune, Klajpedoje bei Panevėžyje, bet ir Šiauliouose, Alytuje.

Jau šeštą kartą rengiamus „Žiemos ekranus“ atidarys jauno režisieriaus Xabi Molia socialinė drama „Aštuoni bandymai atsisiesti“ („Huit fois debout“, 2009). Jis pasakoja apie bedarbius, kuriems ne kartą tenka kristi, bet jie nepraranda vilties atsisiesti. Pagrindinė filmo herojė Elza verčiasi smulkiais darbeliais ir svajoja apie tikrą darbą, kuris pagaliau leis jai pasirūpinti sūnumi. Jos kaimynas Matjė taip pat nuolat tikisi rasti kažką tinkama sau. Elza suvaidino aktorė Julie Gayet. Ji bus festivalio viešnia ir pristatys filmą Vilnius žiūrovams.

„8 moterų“, „Baseino“ ir kitų populiarų filmų režisierius François Ozonas gerai žinomas iš Lietuvos. Šiemet „Žiemos ekranai“ pristatys jo filmą „Prieglobstis“ („La Refuge“, 2009), sukurta tarp pas mus jau rodyto „Rikio“ ir vasarą žadamos „Vazos“. Filmo herojai Mus ir Luji. Filmo herojai Mus ir Luji.

Bet kartą Luji perdozoja narkotikų ir miršta, o Mus sužino, kad yra neščia. Ji nusprendžia išsaugoti kūdikį kaip prisiminimą apie mylimą vyra. Po kelių mėnesių toli nuo Paryžiaus, prieglobščiu tapusiame name, apsigyvena ir Luji brolis... Pagrindinį vaidmenį suvaidinusi Isabelle Carré filme vaidino laukdama savo pirmagimio, o režisierius tvirtina seniai svajojęs kurti filmą su neščia aktore. Aktorė turėjo tik vieną sąlygą:

filmuoti ten, kur ji leidžia atostogas – baskų krašte.

Tony Gatlifo filmų herojai dažnai būna čigonai – šių dienų pasaulio klasėnai, o paskui juos sekdomas režisierius atsiduria netikėčiausiose vietose. Gatlifo filmai užburia muzika ir neįprastu ritmu. Muzikos nepristigis ir filme „Laisvė“ („Liberté“, 2008), kuriuo režisierius priimė skaudų istorijos puslapį – čigonų padėti Prancūzijoje Antrojo pasaulinio karo metais. Režisierius tvirtina, kad čigonų deportacijos ir naikinimo tema jis domina nuo tada, kai pradėjo kurti filmus. Filme jis norėjo suprasti, kodėl paprasti žmonės gelbėjo čigonus, kas jie buvo, nes gyvų pasaulio teisuočių jau neberado. Pasak režisieriaus, „Laisvė“ turėjo tapti žmogiškumo pamoka. Filmo herojus yra mažo mieletlio meras veterinaras Teodoras (Marc Lavoine). Jis globoja devynerių metų berniuką, kurio tévai dingę karą pradžioje. Kartu su motytoja panele Lundi (Marie-José Croze) jie rūpinasi ir į miestelį užklydusių čigonų vaikais, nori, kad jie mokytys. Bet tai netrunka ilgai – miestelis yra okupuotoje zonoje, klajoklių kiekviename žingsnyje tyko pavojai.

Frédérico Pelle'io filmas „Mintimis toli“ („La tête ailleurs“, 2010) skirta komedijų mėgėjams. Mažo kazino, įsikūrusio jūros pakrantėje, krupjé Patrikas turi vieną svajonę – išvykti kur nors labai toli. Pradžiai jis nutaria nusipirkti lagaminą. Tada liks tik jis sukrauti ir pasirinkti kelionės kryptį... Režisierius sako, kad jis įkvėpę Jacques'o Tati ir Nanni Moretti komedijos.

Pagrindinė festivalio programa

siemet skirta pakantumo temai, specialioji programa „Afrikos ai-dai“ pristatys filmus, susijusius su šiuo žemynu. Talento režisieriaus Abdellatifo Kechiche'o filme „Juodoji Venera“ („La Vénus Noire“, 2009) papasakota tikra istorija. Venecijos kino festivalyje Specialiuoju žiuri prizu apdovanota istorinė drama perkels į XIX a. pradžią, kai Paryžiaus Karališkoji medicinos akademija susidomėjo iš Pietų Afrikos atvežta juodaode Saartje Baartman. Kartu su vyru Sezaru ji buvo Londono atrakcionu pažiba, vadina „Vénus Hottentote“. Kechiche'as primena gėdinį požiūrį į juodaodžius, kuriuos net išsilavinę epochos žmonės buvo linkę laikyti ne žmogiškomis būtybėmis, o atrakcionu ar neva mokslinio tyrinėjimo objektu. Režisierius Saartjie (šiuo vaidmeniu kine debiutavo iš Kubos kilusi aktorė Yahima Torres) istorija atrodo universali. Iš išlikusių dokumentų jis sužinojo, kad moteris mokėjo groti, dainuoti, šokti. Ji buvo talentinga, bet iš jos niekas nelaukė kūrybos, greičiau atvirkščiai. Daugybę pažeminių patyrusi filmo herojė Kechiche'ui yra simbolis: „Filmas nori perteikti paprastą, bet universalią tiesą, kad visko galima išmoki iš kitų. Turime gerbti viską, kas mums atrodo svetima, – išvaizdą, kultūrą, kalbą. Tai ir reiškia būti žmogumi.“ Pasak režisieriaus, Saartjie istorija lieka aktuali ir šiai renginių visuomenės laikais.

Pernykočiam Venecijos kino festivalyje išvyko ir Claire Denis filmo „Balta medžiaga“ („White Material“, 2008) premjera. Filmo herojė Marija, kurią suvaidino Isabelle Huppert, atsiasko palikti pilietinio karo apimtį Afrikos šalį. Ji nori surinkti savo kavos plantacijos derlių, nors grėsmė išskyla ir jai, ir jos artimiesiams. Režisierė, filmo scenariste Marie Ndiaye ir aktorė įkvėpė Nobelio premijos laureatės, didelę gyvenimo dalį Pietų Afrikoje praleidusios rašytojos Doris Lessing proza. Pasak Huppert, jos herojė Marija „bet kokia kaina siekia išsaugoti derlių. Filmo veiksmas trunka keliais dienas. Ji pasirinko auginti kavą ne atsiskirtinai ir ne dėl pinigų. Kava – tai žemė. Žemė – tai svai. Svai – tai priklausumas. O priklausumas – tai priklausybė, kitaip tariant, sudedamoji individu dalis. Marija baugina tremtis, jai tai būtų neapsakomas skausmas. Šimtai tūkstančių pabėgelių išgyvena panašią tragediją. Marija iškūnija visa tai: beprotynė, nevilti, nerora prarasti tai, su kuo užaugo...“

Pernai Kanų kino festivalio žiuri prizu apdovanotos Mahamato Saleho Harouno dramos „Šaukiantis žmogus“ („Un homme qui crie“, 2010) veiksmas nukels į praėjusio amžiaus pabaigos Čadą. Šešiasdešimtmetis Adamas dirba prabangaus Ndžamenos viešbučio baseine. Po to, kai kinai tapo viešbučio savininkais, jis priverstas užleisti vietą

„Balta medžiaga“

savo sūnui Abdeliui. Bet jam tokia situacija atrodo žeminanti. Tuo metu jo šalis atsiduria ties pilietinio karro riba. Vyriausybė ipareigoja gyventojus paremti armiją pinigais arba galinčiais su sukilieliais kovoti vaikais. Adams neturi pinigu, jo indėlis gali būti tilk sūnus...

Pilielinis karas filme yra beveik nematomas, pasak režisieriaus, jis lyg vėjo gūsiai: „Šis karas tarsi vai duoklis, kuris pasirodo retkarčiais.“ Kitas blogis, kurį režisierius norėjo parodysti filme, yra globalizacija. Pasak režisieriaus, skurdas yra svarbus šios trapios, nesaugos visuomenės degradavimo veiksns. „Šaukiantis žmogus“ – autobiografiškas filmas. Mahamatas Salehas Harounas 1980 m. buvo sunkiai sužirstas ir priverstas palikti Čadą. Režisierius neslepia, kad jo filmu metaforiskumas kyla iš religijos, kuri „yra visa ko šaltinis“. Todėl sūnų aukojant Adamą galima lyginti ir su musulmonų Abrahamu, kurio paaukotą sūnų išgelbsti Dievas, ir su bibliniu Abraomu. Bet filmo herojus nebetiki Dievo įsikišimą. Mahamatas Salehas Harounas taip pat įsitikinė, kad „Afrikos valstybių vadovai, kurie yra suvokiami kaip tautos tėvai, be jokių abejonių aukoja vokus – save tautas“.

Eliane de Latour yra antropologė. Ji dirbo Afrikoje. Pirmajį dokumentinį filmą „Galios laikas“ ji sukurė 1983 metais. Vėliau sekė kiti, pelnę jai tarptautinį pripažinimą. Vaidybiniuose Latour filmuose „Rojaus paukščiai“ („Après l'océan“, 2009) personažai – du nuotykių ieškotojai, Dramblis Kaulo Kranto gyventojai Otas ir Šadas. Jie nori į Europą, nors nelabai išsivaizduoja, kas jų laukia. Vaikinai svajoja praturtėti ir grįžti tévynėn. Filme skamba daug naujosios Afrikos muzikos.

Dar vienas specialiosios programos filmas, kuriame taip pat skambės daug muzikos, – dokumentinis filmas „Benda Billili“ (rež. Renaud Barret ir Floret de la Tulaye, 2010), pasakojantis apie gatvės muzikantus iš Kongo Demokratinės Respublikos. Geriausio Kinšasos orkestro muzikantai – gatvės vaikai. Jie pasakoja savo pasaulinio triumfo istoriją.

„Žiemos ekranai“ siemet pasiūlys ir keliais trumpametražes staigmenas, kurios bus „suporuotos“ su panašios tematikos ar tu pačių režisierų pilnametražais filmais.

Festivalio programą praturtins trys belgų režisierų filmai. Marion Hänsel, „Juodasis vandenynas“ („Noir Océan“, 2010) pasakoja apie tris jū-

reivius, 1972 m. dalyvaujančius branduoliniuose sprogdinimuose Ramiajame vandenyne. Jie nesuvokia, kokią grėsmę tai gali sukelti. Olivier Masset-Depasse'o dramos „Nelegalu“ („Illégal“, 2010) personažai – rusė Tania ir jos keturiolikmetis sūnus Ivanas. Jie aštuonerius metus nelegaliai gyvena Belgijoje. Vieną dieną Tanią suima. Ji atsiduria pabėgeliu stovykloje ir daro viską, kad surastų sūnų.

Oliaso Barco juodoji komedija „Nužudyk mane, prašau“ („Kill me, please“, 2009) pernai Romos kino festivalyje apdovanota keliais priesais, tarp jų ir žiūrovų. Joje gvilde namo paskutiniai metais itin išpopuliarėjusi eutanazijos tema. Filmo herojus daktaras Kriigeris turi kliniką, kuri gauna valstybės paramą, nes joje savižudybė bus ne tragedija, o medicinė procedūra. Kasdien daktaras susitinka su pacientais, klauso jų argumentų, sprendžia, ar jų motyvai nusižudyti yra pakankami. Kai sprendimas priimtas, kiekvienas turi teisę igvendinti savo paskutinį norą, nes daktaras Kriigeris yra humanistas ir nori, kad mirtis būtų kuo švelnesnė. Bet atokiamė miško kampelyje, kur jis nusprendė igvendinti „idealios savižudybės“ projekta, vis dėlto yra vienas visiškai nekontroluojamas veiksns – mirtis.

„Žiemos ekranai“ retrospektiva siemet skirta aktoriui ir režisieriui Sandrine Bonnaire (g. 1967 m.). Joje – ir pirmieji aktorės žingsniai kine – Maurice'o Pialat filmas „Už mūsų meilę“ („A nos amours“, 1983), ir kultinės juostos „Bastūnė“ („Sans toit ni loi“, 1985, rež. Agnés Varda) bei „Puritonė“ („La Pouritaine“, 1986, rež. Jacques Doillon), ir detektyviniai filmai „Ceremonija“ („La Ceremonie“, 1995, rež. Claude Chabrol) ir „Ponas Yras“ („Monsieur Hire“, 1989, rež. Patrice Leconte), ir lengvesnio turinio komedijos „Panelė“ („Mademoiselle“, 2001, rež. Philipe Lioret) bei „Žaidėja“ („Joueuse“, 2009, rež. Caroline Bottaro). Taip pat bus parodytas Bonnaire režisūrinis debiutas – dokumentinė juosta apie autizmu sergantį aktorės seserį „Jos vardas Sabina“ („Elle s'appelle Sabine“, 2007).

Mados žurnalas „L'Officiel“ pirmą kartą surengs balsavimą ir įteiks specialų prizą labiausiai vilniečiams patikusiam „Žiemos ekranai“ filmui.

Išsamių festivalio programų galite rasti Prancūzų kultūros centro tinklalapyje www.centrefrancais.lt.

PAGAL RENGĖJŲ INF.

„Juodoji Venera“

„Laisvė“

Atsargiai, netikra dokumentika

Paroda „Optimizmo epocha – sovietinė 1920–1939 m. fotografija“ „Prospekto“ galerijoje

Ignė Smilingytė

Iš parodos išėjau pakylėta. Kniečio geriausiai suprasti kodėl. Tikriausiai džiugiu buvo ir tai, kad niekas nenukrito ant galvos nuo stogo, kaip kad išpėjo ženklas prie galerijos durų. Kamavo nerimas, kad buvau paveikta utopiškai optimistinės propagandos. Nuo šios minties bandžiau gintis argumentuodama, kad sužavėjimą sukélé forma, bet videnis kritikas tėškė, kad toks ir buvo tikslas.

Parodai atrinktose idealistinio tarybinio meno laikotarpio nuotraukose vyraavo trys motyvai: masės, herojai ir techninės pažangos simboliai. Iš šių sudėtininių dalių buvo konstruojamas sovietinės laimės mitas. Žmonės smagūs arba rimti, uniformuoti, surikiuoti kaip parade arba herojiskai kaip dantiracio dantukai atliekantys savo mažytį, bet svarbū darbininko vaidmenį valstybinėje sistemoje. Jie išdidūs, nesvarbu, ar tai šachtininkas pirmūnas, ar papros pardavėja gatvėje, ir vieninti, nesvarbu, ar atsidūrē masėse, ar pavieniuose portretuose. Kartais darbininkas vaizduojamas šalia technikos, kuria naudojasi, kartais architektūra ar konstrukcija tampa nuotraukos herojėmis. Man pačiai įdomiausia nuotrauka buvo ta, kur dė-

mesio centras yra paminklas. Manau, jis geriausiai atspindi sovietinio mito kūrimą pasitelkus meną. Savo gestu, dydžiu ir padėtimi paveikus pro-

Markas Markovas-Grinbergas (1907–2006). „Laiminga motinėtė“. 1935 m.

pagandos kūrinys jamžintas nuotraukoje, taip padvigubinant jo svarbą, taigi ir įtaigą. O jei, pavyzdžiu, vaizduojama virėja tarp lėkščių, ją simboliu-paminklu padaro forma.

Tiksliai panaudotos meninės priemonės yra to laikotarpio (1920–1939 m.) sovietinės fotografijos tik-

roji jėga. Parodoje atskleistos pagrindinės formaliосios tendencijos. Pavyzdžiu, lėktuvas panaudojamas vaizduojant objektus tam tikru kurso – iš viršaus ir įkypai, o siekiant efekto tinkamai pasirenkami stambūs arba bendri planai. Žinant tai, galima paneigtį dokumentalią nuotrauką vertę. Tiesos šiose nuotraukose yra nedaug – tik tiek, kiek jos suteikia technika, mechaniskai fiksujant realius vaizdus. Visa kita – gryna filkcija. Pirmiausia, pasirenkami tam tikri siužetai – fiksujamas tik viešas gyvenimas ir jo aspektai. Antra – pasirenkamas jo fiksavimo būdas. Kelios pasikartojančios kompozicijos sudaro išpūdį, kad buvo sekta gerai apgalvotu kanonu, kurio tikslas – įtikinti, „kokie mes būsim laimingi“. Tai viltingi, susikaupę, džiugūs portretai stambiu planu, gražiai aprentos ir surikiuotos masės, apréptos iš viršaus arba iš priekio, vedamos pavyzdingų narių. Taip pat rodoma didinga moderni architektūra, žvelgiant iš „koks aš mažas“ taško, arba herojiski darbininkai, tarsi susilieję su savo įrankiais. Šiose nuotraukose dokumentiškumas gali būti iš nesuaidintas, bet tikrai atrinktas ir sumontuotas pagal utopijos reikalavimus.

Reportažinė ir konstruktyvinė sovietinės fotografijos kryptys suda-

rė didžiąjā gan vientisos parodos dalį. Dėl stilistinių ypatybų parodoje savo forma išsiskyrė tapybiška, arba „salominė“, fotografija. Bet tik forma. Idėjiskai ji pratešė ir padėjo sukurti geresnį to laikotarpio sovietinio meno vaizdą. Iš minkštoto ruko išnyrančios figūros apgaubė jį mistine aura. I proletariato idealus dar buvo galima žūrėti kritiskai ir iš šalies, o modernaus šokio pozomis sustingę šokėjai kėlė norą atsildurti ten ir tada bei suprasti, kas iš tikruju vyko. O tuomet prisiminiai, kad apie tai mane jau mokė. Tai iliustruoja kelios nuotraukos eksponacijoje – šalia Stalino figūros užtušutė represuotų partijos narių veidai. Džiaugiuosi, kad gyvenu tokiu metu, kai rusai jau eksponuoja ir tokias sudarkytas nuotraukas. Vis dėlto organizatoriu (Rusijos fotomenininkų sąjungos) tinklapje paskelbtos žinutės apie parodą Vilniuje retorikoje slipy užuominia, kad čia svarbiausia ne fotografija. Paroda iš pradžių buvo pristatyta Budapesto meno mugėje ir susidaro išpuolis, jog vėliau į Vilnių jį buvo atvežta politiniai tikslais (kad ir kaip būtų, džiaugiuosi, kad apskritai atvežta) – pabrėžiant valstybių fotografų sąjungų draugystę. Galbūt tai svarbu ir gražu, bet mane siek tiek sutrikdė patirtas dvejopas

parodos poveikis.

Įtaigios formos tekiamas malonus šiuo atveju galėtųapti patiesinama susižavėjimo priežastimi. Geriausių porevolucioninės Sovietų Sąjungos menininkų įvaldytos ir sa- moningai panaudotos meninės priemonės suteikia pričtarinam ideologiniams menui didelį išliekamą vertę. Dėl to nepasiginčysi, tačiau išlieka paranojiškas jausmas, kad reikia būti atsargai. Aš gyvai nemačiau, iš ką pavirto šitų menininkų-idealistų siekiai, todėl priešindamas tam, ko sava ideologija mokė mokykloje, ir apskritai niekuo nebetikėdama, galėčiau naiviai pasinerti į čia matomą įtaigą optimizmą. Nors ir sunkiai, bet galiu išvaizduoti, kad po keliolikos metų, turčdama tokį vertingą ir tokį politišką meninį palikimą, Rusija galės kurti naują nacionalinį mitą. Tik mitą, nes tose nuotraukose nėra nei Rusijos dabarties, nei praeities. Tai pasakų iliustracijos, sumontuotas iš realių „stebuklų“ šalies kadrų.

Paroda Vilniuje vyko 2010 m. gruodžio 16–2011 m. sausio 7 d.

Sausio 14 d. paroda atidarama Kau-no fotografijos galerijoje (Rotušės a. 1 / Vilniaus g. 2, Kaunas). Galerija dirba antradienį–penktadienį 11–18 val., šeštadienį ir sekmadienį 11–17 val.

Įdėmus žvilgsnis

ATKELTA IŠ 1 PSL.

tu koloritu. Turint omenyje, kad šiuos kūrinius autorius – neeilinio kalibro mokslininkas, akivaizdu, kad meninėje kūrboje jam rūpėjo ne fiksuo- ti, o interpretuoti, mąstyti, žvelgti į miesto ateitį po daugelio dešimtmečių. Idomu, kad kai kuriuose V. Drėmos kūriniuose („Miestas“, 1928 m.) iškyla ne tik senojo Vilniaus architektūra, bet ir apibendrinti, geometriški pastatų siluetai, aštriomis skersinėmis brėžiamos gatvės, jomis riedantys automobilai. Giedra, optimizmu, veržlia energija alsuoja ir paskiri kūriniu fragmentai – net iš fabrikų kaminų rūkstantys balti dūmai, plazdantys tarsi nuotakos nuo metas. Tai veik epas moderniam, šiuolaikiniam miestui, urbanizacijai, pramonės plėtrai. Žinoma, turint omenyje avangardinės dailės krypčių – kubizmo, futurizmo, konstruktivizmo – politinį, ideologinių, pasaulėžiurinį pamata, tai visai logiška: šiuos krypčių atstovai žavėjosi pramonės, civilizacijos pažanga, neretai simpatizavę kairiųjų pažiūrų politikams (pavyzdžiu, konstruktivistai).

Futuristiniai Vilnius ateities spėjimai V. Drėmos kūrboje yra pasireiškę įvairiausiai urbanizuotu miesto, net naikančios katastrofos vaizdiniais („Gaisras Vilniuje 2222 m.“). Kai kurie V. Drėmos darbai šiandien atrodo kaip aiškios

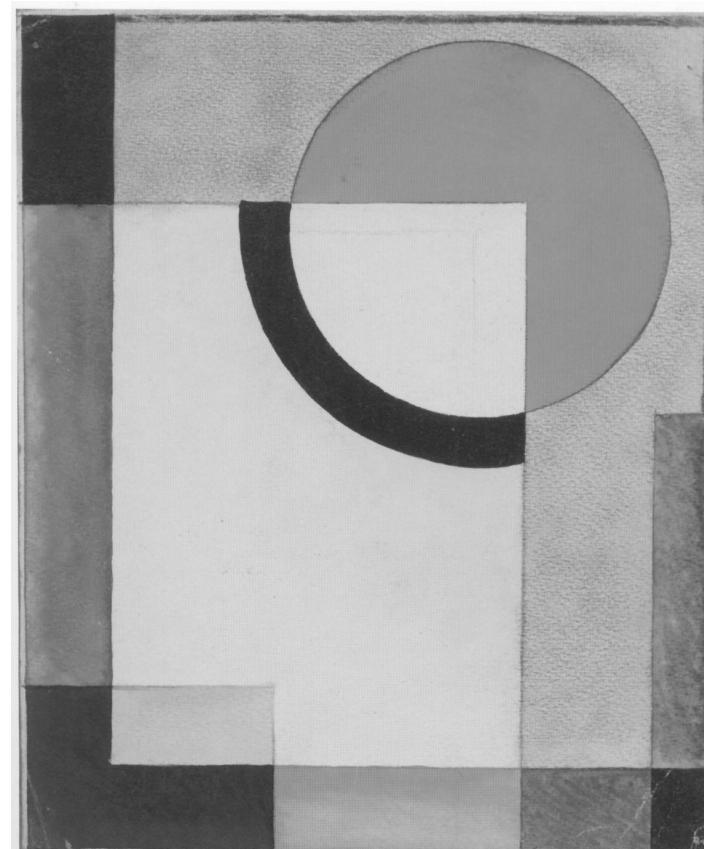
symbolistinės dailės, M.K. Čiurlionio kūrybos replikos. Štai kad ir parodoje eksponuojama akvarelė „Pavasaris“ (1930 m.), kur „čiurlioniški“ pavasarį, gamtos atgimimą skelbiantys debesys, panašus į komponavimas gretinamas su visai kitos plastikos motyvu – geometriškai išskaidytu medžio siluetu. Beje, tokios sąsajos ne atsitiktinės – už viešai reiškiamą pagarbą Čiurlionui V. Drėma sovietmečiu skaudžiai nukentėjo – buvo pašalintas iš tuometinio Dailės instituto, Dailės muziejaus. Meilė Vilniui, atidū žvilgsnį į miesto veidą byloja spalvotų raižinių ciklas „Gedimino kalnas įvairiaus metų laikais“ (1943–1944 m.), kuriami dailininkas vaizduoja vis tą patį realų, kartu giliai simbolinį motyvą, fiksudamas vos juntamą jo kaitą, kartu pabrėždamas menamą miesto amžinumą, tvarumą laiko tekėjme.

Natūros traktavimas V. Drėmos kūriniuose, nepaisant bendraisiaus kubizmui, konstruktivizmui artimų principų, yra gana įvairus: nuo nuo-saikaus formų redukuavimo, geometrizavimo, iki radikalesnio skaidymo, skirtingu elementų jungimo, primenančio vadinančią „analitinio“ kubizmo raidos fazę. Štai akivaizdu žvelgiant net į vieną (1928) metų dailininko kūrinius. Tai liudi-

ja gilias dailininko kūrybines paieškas, jautrumą, eksperimentavimo sieki. Vėlesnio laikotarpio kūriuose V. Drėmos bražas priartėja prie saikingos realistinės traktuotės, tokie yra parodoje eksponuojami nedidelio formato peizažai, keletas piešinių.

Vlado Drėmos, kitų Vytauto Kairiukščio mokiniių, kaip, beje, ir paties mokytojo, avangardiniai eksperimentai nebuvę to meto visuomenės suprasti ir deramai įvertinti. Ne lengvai klostesi V. Drėmos likimas ir po Antrojo pasaulinio karo, sovietmečiu. Nors būtent sovietmečiu dailės istorikas atliko daugybę svarbių tyrinėjimų, paraše fundamentalias savo studijas, jam nebuvę leista dėstyti dailės istorijos, plačiau skleisti savo žinių ir patirties. Pasak dukters Gražinos Drėmaitės, su daugeliu kliūčių susidurdamo ir tévo knygos. Štai legendinis „Dinges Vilnius“ dėl įvairių politinių peripetių ir principingos paties V. Drėmos laikysenos net 22 metus nebuvę išspaustintas.

Nuo V. Drėmos knygos „Dinges Vilnius“, pasirodžiusios sulig Lietuvos neprisklausomybės atkūrimu, praėjo ne vienas dešimtmetis. Ko gero, joje aprašytų, kruopščiai išnagrinėtų išnykusiu senojo miesto objektų sąrašus galima būtų pildyti

Vladas Drėma. Kompozicija „Saulė“. 1928 m.

ir šiandien. Juk palaipsniui kinta pats miestovaizdis – iš jo panoramą išiterpia svetimkūnai, prie kurių turbūt daugelis jau priprato (dešiniojo Neries kranto „dangoraižiai“), privačiai ilgainiui tampa ir nuo pašalicių akių užsidaro žavėjų senamiesčio kiemai, etc. Žvalganis po V. Drėmos kūrybos parodą, mokslininko parengtų leidinių ekspoziciją, neapleido mintis, kad Vilniui šiandien ne mažiau reikia bud-

rios akies, jidėmaus žvilgsnio, kuris gal ir negali sustabdyti neisvengiamų procesų, bet su metraštinkino tikslumu fiksuoja permanentas ir praradimąs.

Paroda veikia iki vasario 28 d. Vilniaus paveikslų galerijoje (Didžioji g. 4, Vilnius) dirba antradienį–šeštadienį 11–18 val., sekmadienį 12–17 val.

Išskiemenuotas vaizdas

Eglės Kuckaitės kūrinys „J. J.“ Lietuviai kalbos instituto Kalbos muziejuje

Monika Krikštopaitė

Atidengiant paminklus ar kitaip minint šviesius ir reikšmingus praeities žmones dažniausiai sakomos pakylėtos kalbos, taip pat dažnai tokius renginius lydi didesni ar mažesni skandalukai, mat pamiršta, jog dabar kuriami atminties ženklai ateityje rodys mūsų laiko subebimą būti šviesiam. Turiu galvoje pastaraisiais metais atsiradusius paminklus Vilniaus mieste, kurių kultūros bendruomenė gediasi dar prieš jiems pasirodant. Tačiau pasitaiko ir stebuklų.

Vietoj dar vienos brangiai atsienančios ir abejotinos meninės vertės statulos mieste, Lietuviai kalbos instituto Kalbos muziejuje ant vienos iš sienų atsirado šiuolaikine meno kalba kaltantis Eglės Kuckaitės darbas, skirtas žymiausio bendrinės lietuvių kalbos ugdytojo, jos pagrindų kūrėjo Jono Jablonskio 150-osioms gimimo metinėms. Menininkė pasakyti ir pamästyti apie Jablonskį paskatino Lituanistikos tradicijų iš paveldo išprasmėjimo komisijos sekretorius Andrius Vaišys, o Lietuviai kalbos instituto direktorė Jolanta Zabarskaitė iniciatyva palaikė ir priėmė i jos vadovaujamus Kalbos namus.

Šie namai veikia Lituanistikos ži-

dinyje, kuris buvo įkurtas 2006 metais ir skirtas patraukliai, šiuolaikiška forma pertekinti visuomenė naujausias kalbotyros žiniams, švesti visuomenę aktualiausiai kalbos vartojimo klausimais. Jaukoje eksponicijoje kalba ir jos dalys paverstos interaktyviais spalvingais žaislais, kurie masina juos panarstyti ne tik vaikus, bet ir suaugusius. Eglės Kuckaitės kūriniui buvo skirta atskira sievoje prie laiptų.

Menininkė ir anksčiau yra sukūrusi panašios struktūros darbų, kuriuos vadina „sienų akcijomis“. Tai iš mažų piešinių-antspaudų sukurti dideli piešiniai ant sienos. Tačiau iki šiol visi jie būdavo laikini – išlikdavo tik tol, kol veikė paroda. J. Jablonskio figūra, kur jis lyg atlantas pakeltomis rankomis laiko parėmęs knygą ir taip bando atlaidyti išorę (sieną) slėgi, išliks institutui visą laiką.

Narstant kūriniu dalis ir jų atsiradimo istorija, stebina daugybė ne-regimų sąsajų. Pavyzdžiu, prieš šešerių metus Kuckaitė yra sukūrusi panašų sienos piešinį, skirtą Žemaitei. Kūrinygimė iš noro suvokti šios moters kūrybos veržlumą, mūsijos pojūtį ir išspildymą tokiomis sudėtingomis sąlygomis (rašytoja ėmė kurti velyvame amžiuje, jau už-auginus būrį vaikų). O J. Jablons-

kis redagavo Žemaitės tekstus ir jo gyvenimas taip pat pažymėtas negugalimos vidinės būtinybės dirbtai didesniams tikslui, net jei gyveni-

mo aplinkybės statė vien kliūtis.

Kuckaitės sienų akcijose įdomiausias yra didžiojo piešinio ir mažųjų antspaudų piešinčių tarpusa-

K. STOŠKAUS NUOTR.

vio santykis ir iš jo atsirandancios reikšmės. Jei didžii piešinių galima gretinti su sakiniu, tai atspaudai būtų atskiri žodžiai ar net skiemės. Jablonskio skaidymas vaizdiniais „skiemenimis“, atskirais žodžiais atrodo prasmingas, nes kalba jam buvo namai, o juose jis labai mėgo tvarkytis įdėmiai apžiūrėdamas kiekvieną atskirą dalį. Ant sienos pavaizduotoje figūroje daugiausia naudotas kryptį nurodančio piršto galiuko antspaudas. Tai irgi simbolika ir galima interpretuoti daugybė būdų. Jablonskio darbai siekė rodyti kryptį, galų gale tiek daug veikdamas jis paliečia daugybę žmonių. Jo gramatikas naudojo mokytojai, o jie savo ruožtu paliečia daugybė mokinį gyvenimus, kurstę mylėti savą kalbą.

Apskritai mažų dalelių, sudarančių didžių vaizdų principas aprépiavus svarbiausius dalykus, apie kuriuos verta kalbėti J. Jablonskio minėjimo proga: kalba, tradicijos tēstimumas, žmonių ryšys, galų gale – pats gyvenimas.

Muziejų (P. Vileišio g. 5, Vilnius)
galima aplankyti kiekvieną darbo dieną iš anksto susitarus telefonu (8 5) 263 81 12 arba elektroniniu paštu lituanistika@lki.lt.

Debiutų vieta

Pokalbis su „Antigalerijos“ sumanytoja Jurge Pociūte-Skiauteriene

Gruodžio 17–19 d. atsikintinai užsukę į Barboros Radvilaitės g. 7 namo antrajį aukštą, galėjote atsidurti jaukoje meno mugės atmosferoje. Ten buvo įsitūrusi „Antigalerija“ – mažomis kainomis stebinant jaunų nežinomų menininkų darbų mugę. Projekto organizatorė Jurgė Pociūtė-Skiauterienė, ilgą laiką dirbusi kaip interjero dizainerė, pastebėjo liūdną tendenciją, kad žmonės, užuot pirkę patikusį menininko darbą, įsigiją plazminį televizorių ir geriausiu atveju ant sienos užsiklijuoja žaismingą lipduką su drugeliais. „Antigalerijos“ ekspozicija-pardavimas siekė išskaidyti mitą, kad gražūs ir vertingi darbai būtinai turi būti brangi investicija.

Ar pavadinimas „Antigalerija“ nusako jūsų pažiūras į kitas meno galerijas kaip institucijas?

Tai yra socialinių neinstitucinių trijų dienų per metus įvykis, arba „penkiolika minučių“ šlovės jauniesiems menininkams, kurie čia gavo progą pasirodyti viešai. Visi dalyviai buvo pradedantys menininkai, anksčiau niekur neeksponavę savo darbų. Kūrėjai dalyvavo tikėdamiesi, kad jų darbus kažkas pastebės ir nupirkis. Ne paslaptis, kad daugelio tū kūrinių kitos galerijos tiesiog

nepriėmė, nes į jas sunku papulti, o kai kurie tiesiog nedrīso ten kreiptis.

Šis projektoje vyko pirmą kartą, bet dabar jau žinau, kad jis vyks ir kitais metais. Labai noriu, kad tai taptų kasmetiniu reiškiniu. Trijų dienų renginio laikotarpis leidžia išvengti didelių organizacinių išlaidų, o kartu sumažinti komisinį pardavimo mokesčių, taigi garantuoja mažesnes kūrinių kainas. Mugėje kainos svyravo nuo 50 iki 4500 litų, tad menas buvo pricinamas visiems.

Padalikius kriterijus atrinkote dalyvių darbus?

Visų pirmą tai turėjo būti menu užsiimantis žmogus. Dalyvių amžius įtakos neturėjo, galėjo dalyvauti ir penkiadesimtmetis, kuris neseniai pradėjo piešti ir jam puikiai sekasi, tokiu atveju jis taip pat yra „jaunasis“ menininkas. Šiam renginiui patriciečiau komisiją, ją sudarė Birutė Zokaitytė, Rimantas Vaičekis ir Vitalijus Čepauskas. Jie ivertino darbų profesionalumą. Aš pati asmeniškai nesijaučiu turinti tiek patirties, kad galėčiau spręsti apie darbų kokybę.

Kaip kilo pats sumanymas? Ar jūs jaučiate vykdanti tam tikrą kultūrinę misiją, kurios tikslas populiarinti jaunus menininkus, ar jus labiau domino patyrinėti šiuolaiki-

niu meno rinkos padėtį Lietuvoje?

Šis renginys brendo mano galvoje apie pusantrų metų. Nemanau, kad tai komercija. Praktiskai nieko iš renginio neuždirbau. Dalyvių mokesčių ir mano komisinių buvo simboliniai. Stengiausi, kad kainos liktų prieinamos.

Vieną dieną „Antigalerija“ gali tapti komercinė, bet tikriausiai tam reikia didesnio masto. Mano galva, tai yra daugiau socialinis projektas: dalyviams tai svarbi proga, nes jie nepaprastai vertina tą akimirką, kai gali prisistatyti visuomenei. Renginys buvo net kelios sėkmės istorijos, kai darbai iškeliau ir į Londoną pas kolecionierius, į reklamos agentūras. Jaunų žmonių sėkmė daro renginį prasmingą. Aš jiems linkiu kuo didžiausios sėkmės. Tikriausiai tai galima būtų pavadinti kultūrine misija.

Bendardarbiavote su „Pravda“ naujokais?

Taip, mūsų idėjos sutapo. Organizuodami šį renginį, ieškojome finansavimo, bet mumis niekės nepatikėjo. Neketinau pasiduoti. Kalbėjomės su „Pravda“, jiems labai patiko idėja, nes jie dirba su jaunais muzikantais, įvairiais kūrėjais. Ir jie kaip tik norėjo rengti jaunų menininkų projektą „Pravdos nau-

jokai“. Taigi atsidūriau tinkamoje vietoje tinkamu laiku.

Minėjote, kad projektas bus tėstiminis, kad kitais metais kviesite ir užsienio menininkus?

Aš tikiuosi, kad man pavyks, darbar dar negaliu pasakyti detalių. Kol kas reikia išanalizuoti šio renginio patirtį. O jis praėjo labai sėkmės – per tris dienas mes pardavėme 26 iš 100 darbų. Paprastai galerijos tokų rezultatų nepasiekti ir per mėnesį. Tokia sėkmė nustebino. Man tai buvo labiau eksperimentas. Kai pradėjau rinkti dalyvių darbus ir su jais bendrauti, iškart supratau, kad dalyviams to reikia. O per renginį supratau, kad ir pirkėjams to reikia, nes žmonėms, kurie negali mokėti tūkstančių, irgi reikia kokybiško meno namie. Ir aš tikrai noriu plėstis su „Antigalerijos“ projektu.

Kas renginys buvo perkamiausia? Ar jautėsi tokios tendencijos, kad vienas ar kitas žanras ar stilius yra paklausesnis?

Susidariau įspūdį, kad žmonėms reikia tapybos. Nežinau, ar tai yra tendencija, bet žmonės ateidavo ir prašydavo: „Man reikia potėpio.“ Turėjome įvairiausią žanrų darbų: labai stiprios, profesionalios grafikos

(ofortų, medžio raižinių), aliejinių tapybos, keramikos, bet paklausiausia buvo tapyba. Pavyzdžiu, viena dalyvė pardavė beveik visus parodinius pristatytus tapybos darbus. Džiauguosi tuo, nes matau, kad žmonės nori kažko natūralaus, jie pavargę nuo primitiūvų reprodukcijų.

Koks jūsų požiūris apskritai į meno rinką Lietuvoje, į aukcionus?

Aukcionuose neteko lankytis. Tačiau savo darbe su meno kūriniu susiduriu nuolat. Man nepatinka namai be paveikslų. Savo klientams primytinai neperšu meno, kai įrenginėjų interjerus, visada galutinius sprendimus daro namų savininkai. Juk paveikslai yra labai asmeniškas dalykas, žmogus turi pats pajusti, kas jam tinka.

O kokių autorius mėgstate Jūs?

Turiu pasaulinių favoritų, atiduodu pagarbą Hundertwasserui – jis vienas iš mano mėgstamų. Taip pat vertinu ispanų dailę, bet labiausiai – savo aukciono dalyvius. Tie darbai turi tokios nuoširdžios, jaunatviškos energijos. Man paveikslė svarbiausia dailininko energija, perduoda mačiems. Manau, kad geras yra toks darbas, kurio energija, vibracijos sutampa su tavosiomis.

PARENGĖ JUSTÉ KUČINSKAITĖ

Pilietus Zuckerbergas

Milijonieriaus hagiografija ar kasdienio darbo pašlovinimas?

David Fincherio filmas „Socialinis tinklalapis“ („The Social Network“, JAV, 2010) ir toliau renka apdovanojimus: praėjusį savaitgalį ji apdovanojo Nacionalinė kino kritikų draugija (*The National Society Of Film Critics*), jungianti amerikiečių kritikus, dirbančius didžiausiose žiniasklaidos priemonėse.

„Socialinis tinklalapis“ pripažintas geriausiu 2010 m. filmu, Fincheris apdovanotas už režisūrą, Alanas Sorkinas už scenarijų, o „Facebook“ įkūrėjų suvaidineę Jesse Eisenbergą – už geriausią vyrą vaidmenį. Ši savaitgalį vyks „Auksinių gaublių“ ceremonija: mažai kas abejoja „Socialinio tinklalapio“ sėkmė.

Filmas laikomas ir rimčiausiu kandidatu į šiuometinius „Oskarus“.

Pateikiame sutrumpintus lenką kinotyrininko, politologo ir kairiųjų judėjimo „Krytyka Polityczna“ dalyvio Jakubo Majmureko apmąstymus, kuriuos sužadino „Socialinis tinklalapis“. Tai – dalis diskusijos apie filmą ir šiuolaikinį kapitalizmą, vykusios „Krytyka Polityczna“ tinklalapyje.

David Fincherio „Socialinis tinklalapis“, be abejo, yra biografinis filmas. Tiksliau, jis priklauso požanriui filmų apie genialias, „didesnes už gyvenimą“ asmenybes, metančias išskirkimis visam pasaulyi, apsėstas savo didžiųjų vizijų ir naikančias viską (ir visus), kas trukdo jas išgyvendinti. Amerikiečių kinas mėgsta ir visada mėgo tokius personažus ir jų istorijas, mėgsta rodyti personažų kovą su visu pasaulyu, jų pakilimus, o kartais ir žlugimus, didžius projektus, kuriuos jie išgyvendina, ir kainą, kuriai turi už tai mokėti, išduodami save, draugus, artimiusius. Garsiausias šio žanro kūrėjas (kartu ir žanro konvekcijos refleksija) yra Orsono Welleso „Pilietus Keinas“.

Keino prototipas buvo spaudos magnatas Williamas Randolphas Hearstas – žmogus, kuris ties XIX ir XX a. riba pakeitė amerikiečių spaudą, paversdamas ją labiau populistine (blogiausia ir geriausiai šio žodžio prasme) ir iš tikrujų masine, galingu verslu ir politine jėga. Monopolistinio XX a. pradžios pramoninio kapitalizmo masinės komunikacijos valdovą Hearstą/Keiną vis prisimindavau, kai žiūrėjau į Fincherio portretuojamą Zuckerbergą – XXI a. pradžios kognityvinio kapitalizmo masinės komunikacijos valdovą. Ne todėl, kad abu personažai panašūs, bet dėl jų skirtumų, kurie kartu yra dviejų skirtingų kapitalizmo fazų skirtumai. Welleso filme Keino gyvenimo projektais išgyja Edipo konflikto formą: jis nuolat konfliktuoja su simboliskomis tėvo figūromis – žmonėmis, reprezentuojančiais ankstesnes kapitalo kaupimo fazes (ir su jais susijusiomis politinėmis bei visuomeninėmis institucijomis), nesuvokiančiais Keino kuriamos masinės visuome-

nės poreikių. Titaniškoje kovoje Keinas tą mūši laimi, bet kelio pabaigoje lieka vienas. Zuckerbergas nekojoja su tėvo figūromis, nei jos, nei edipiškas konfliktas nėra filmo varomoji jėga. Iškart akivaizdu, kad „tėvai“ herojui nėra dėmesio verti priešininkai (geriausiai tai rodo scenos, kai Zuckerbergas traktuoją jį apklausiančius teisininkus kaip erzinančias, prie ausies zvimbiančias muses). Atrodo, kad „Socialinio tinklalapio“ veiksmas vyksta pasaulyje, kurio nebeformuoja edipiškos schemas, kartų konfliktas, tėvo ir sūnaus kova. Keinas veikė pasaulyje, apibrėžtame aiškiu ideologinių padalijimų. Kad išgyvendintų savo tikslus, jam reikėjo naudotis ideologija, kuri mobilizuotuoją skaitytojus. Keino/Hearsto eros kapitalizmas negalėjo apsieiti be politinių skirtumų. Tai būtinės sistemos vienė cirkuliuojančio elito įrankis.

Būsimo amerikiečių elito pasaulyis (tradicinė elito puoselėjimo vieta Harvardas ir jo studentai) Fincherio filme rodomas visiškai postpolitiskas ir postideologinis. Užtart jis pavergtas minčių apie statusą, pripažinimą ir šlovę (ir šiek tiek mažiau seksą). Nors filmo herojus Zuckerbergas mokosi Harvarde – vienoje labiausiai išskirtiniu pasaulyo vietų, kokieje tik gali atsidurti dvidešimtmetis, jis nuolat jaučia poreiki siekti vis aukštėsmio statuso, ižengti į itin išskirtinius klubus, patvirtinti pripažinimą, pasiekti šlovę. Jis žino, kad niekuo neišskirkamas ir būdamas gydytojų iš Long Ailenko sūnus geriausiu atveju baigs gyvenimą kaip gerai apmokamas, bet nickam neturintis išakės didelės korporacijos specialistas su namu priemiestyje ir dviem vaikais. Pasakojamos istorijos fone Fincherio filmas tobulai atskleidžia aukštėsmės viduriniosios klasės amerikiečių jaunimo motyvus ir troškimų struktūrą, kuri yra šiuolaikinės kapitalistinio kaupimo fazės varomoji jėga.

Scenoje, kai Zuckerbergas pirmą kartą su draugu Eduardu kalbasi apie sumanymo finansavimą (vykstant nuobodžiam priėmimui žydų brolijos klube, iš kurio abu nori ištrūkti), akivaizdu, kaip šiuolaikinis kapitalizmas privalo remtis sugebėjimu jungti masiškumą ir išskirtinumą. Visą filmą matyti, kad tai ir svarbiausia problema, iškilusi gimtančiam „Facebook“. Broliai Winklevoissai, kurie nori iškurti portalą tik žmonėms, turintiems elektroninį Harvardo adresą, nesuvokia masiškumo poreikio. Eduardas, nuo pat pradžiu trokštantis paversti tinklapį reklaminu, nesuvokia išskirtinumo poreikio. Filmo herojus kuria programą, kuri ne bombarduoja vartotojus brukalu, bet leis jiems patiemis pasirinkti pažiūstamus (t.y. kurti kontaktą su skirtingais išskirtinumu lygiais tinkle), o kartu bus prieinama visiems. Ji idealiai išsprendžia esminę šiuolaikinio kapitalizmo, vis labiau besiremiančio nematerialių simbolių gamybą, problemą.

Keinas buvo kilnus personažas, jis éjo per gyvenimą nuo sékmés prie sékmés iki pat lemtingo romano su Siuzan Aleksander. Iki tos akimirkos, vedančios į jo santuokos žlugimą, daug žadančios politinės karjeros sunaikinimą ir laipsnišką panirimą į beprotybę, Keinas yra Amerikos numylétinis, vyras, kurio kiekviena amerikietė norėtu kaip savo žentą.

Fincherio kuriamas Zuckerbergas nėra auksinis jaunuolis ir visų numylétinis. Nors iš pradžiu jis stengiasi būti „niekeliu“ (ypač amerikietiškas kapitalizmas tai visad vertino), vis dėlto yra greičiau „nerd“ ir „freak“, vienės vaikinas, neturintis daug draugų, arogantiškas, o kartu ir neurotiškas. Jo gebėjimas komunikuoti yra ties lengvo autizmo riba. Originaliai interpretuodamas filmą Oleksijus Radynskis siūlo lyginti Zuckerbergą su kito Fincherio filmu „Kovos klubas“ personažu. Palyginimas labai įdomus. Abu atrodo visai neprisitaikę prie pasaulyo, depresuoja, o kartu puikiai atitinka vėlyvojo kapitalizmo reikalavimus ir užima Jame gana privilegiuotą poziciją. Ar Edwardo Nortonu suvaidintas personažas nėra tas, kuo būtų tapęs Zuckerbergas, jei nebūtu sugalvojęs „Facebook“? Ar ne to jis bijo nuo pirmosios „Socialinio tinklalapio“ scenos, nuo pokalbio su mergina, kuri netrukus jį

„Socialinis tinklalapis“

nugali brolius Winklevoossus, kilusius iš turtinges šeimos su sena geologija ir senai pinigais, Harvardo džentelmenus, universiteto irkluotujų komandos žvaigždes. Amerikiečių kinas dievina ši motyvą: gabus, darbštus žmogus iš niekur nušluusto nosi privilegijų sugadintiemis aristokratams. Bet Fincherio pabrėžiamas kontrastas tarp Zuckerbergo ir Winklevoossų susijęs ne su socialine klase (bei su jos kapitalu), o greičiau su tam tikru psichikos tipu. Winklevoissai atrodo ir elgiasi kaip amerikietiško jauno vyro ideałas, jie gražūs, pasitikintys savimi, o kartu mandagūs, ir jokiui būdu neprimena žmonių, turinčių psichikos problemų. Jesse Eisenbergo vaidinamas Zuckerbergas yra jų priešingybė.

„Socialinis tinklalapis“

Aktorius ir režisierius nuolat pabrėžia jo „keistuoliškumą“: didybės maniją, neurotišką karakterį, lengvą autizmą, aroganciją, prastai kontroliuojamą agresiją ir pan. Bet šiuolaikinio kapitalizmo laikotarpiu (kitaip nei Hearsto/Keino laikais) būtent tas „keistuoliškumas“ pasirodo besas vertingas kapitalas.

I tai, kad kognityvus kapitalizmas eksplloatuoja anksčiau atstumtas psychines būsenas bei polinkius, analizuodamas filmus dažnai atkreipia dėmesį vokiečių ir olandų kinotyrininkas Thomas Elsaesseris. Pasak jo, žanras, kuriame šis procesas geriausiai matomas, yra vadintas *mind-game films*. Juose kuriamas pasaulis, kuriuo žiūrovas negali būti tikras, jis skatinamas nuolatos būti akylus, dešifruoti filmo siunčiamus komunikatus (ir traktuoti viską, ką mato, kaip potencialių reikšmių šaltinių), nuolat peržiūrėti anksčiau susidarytą pozūį į herojus ir juos siejančius ryšius. Geriausias tokio kino pavyz-

dis yra Christopherio Nolano „Memento“. Jis tiesiog pažodžiu i atspindi ekrane nesveiko proto pasaulį ir ištraukia į kapitalistinį daiktų ženklių cirkuliavimą tai, kas anksčiau buvo gydoma ar kitaip atmetama. „Socialinis tinklalapis“, žinoma, nėra *mind-game film*. Bet jis iliustruoja tą patį procesą.

Filme „Pilietus Keinas“ stebime pagrindinio herojaus iškilimą ir žlugimą, nuo pradžios iki pabaigos jo istorija turi tragisko kilnumo atspalvių. „Socialiniame tinklalapje“ ši filmo apie „didesnį už gyvenimą“ herojų schema kažkuriuo momentu slūgsta, praranda energiją. Tai ne filmo kūrėjų kaltė. Paprasčiausiai žiūrėdami filmą pradedame suprasti, kad pasakojimo apie genialų individą, iškilę verslo pionierių schema nelimpa prie to, kas vyksta ekrane. Galų gale „Facebook“ taip kažkuo visiškai kitu, nei Markas Zuckerbergas išsibaigdo pradžioje. Nors žaidimo tarp išskirtinumo ir masiškumo elementas išlieka portalui svarbus, jo sėkmė pirmiausia remiasi tuo, kad jis tampa vis universalės bendravimo platforma. „Facebook“ sėkmė dabar mažiausiai priklauso nuo jo kūrėjo genialumo. Tai kasdienio darbo (taip, darbo), kurį į jį įdeda visi vartotojai, rašydamai, dėdami nuotraukas, nuorodas į įdomius tekstus, rezultatas. Be jų nematomu ir vis dar neapmokamo darbo tinklalapis būtų negyvas ir nieko nevertas. Ar tokie projektai kaip „Facebook“ ir „Google“ nėra geriausiai komunizmo ar bent jau minimalaus garantuoto užmokesčio argumentai? Ar nero do, kad savo inovatyviausiose atšakose kapitalizmas remiasi ne genialiai vadybininkų sumanymais, bet sunkiu žmonių, kasdieniaiš klasiatūros paspaudimais generuojančių informacijos ir žinių bangas, darbu? Žmonių, kurių darbą nelabai pavyks įvertinti rinkos metodais, bet kuris yra būtinės, kad savo centruose teisingai funkcionuotų brandus kapitalizmas? Nors iš pirmo žvilgsnio Fincherio filmas gali pasirodyti milijarderiaus hagiografija, iš tikrujų jis daug labiau subversyvus ir suteikia išeities taškų diskusijai, kurioje galime užduoti šiuolaikiniam kapitalizmui mažiausiai kelis sudėtingus klausimus.

PARENGĖ KORA ROČKIENĖ

Sentimentalumas – ne gėda

Krësle prie televizoriaus

Šiais laikais įtartina būti sentimentaliam. Nors visokios meilės dienos ir bėdų turagviečių pornografija bei kitoks žaizdų demonstravimas mūsų televizijose sukelia tik neviltį ir dažnai pasidygėjimą, esu išsitikinęs, kad meno kūrinio sužadintos ašaros iš tikrujų gali būti tyros. Ši savaitgalį bus proga tuo išitinkinti. Waldemaro Krzysteko filmas „Mažoji Maskva“ (LTV, 16 d. 21.15) prieš kelerius metus buvo apdovanojotas Lenkų kino festivalio Gdynėje „Auksiniai liūtais“ ir sukėlė gana didelį skandalą, nes akivaizdžiai geriausiai festivalio filmai, tarp jų ir mano didžiai garbinamo Jerzy Skolimowskio „Keturiuos naktys su Ana“, liko apeciti. Žiuri teisinos norėjė apdovanoti filmą, kuris gali sujaudinti žiūrovus. Ir irodinėje, kad klasikinė melodrama yra gerbtinės žanras. Nežinau, ar sentimentalumas – slaviškas bruožas, bet filmo herojai šiuo požiūriu atrodo chrestomatiški. Pagrindinė filmo herojė Vera (Svetlana Chodčenkova) 1968-aisiais atvyksta į Lenkijos pakaštį Legnicą, kur iškūrės didžiausias sovietų armijos garnizonas Ryto Europoje. Todėl miestas ir buvo vadinamas „mažaja Maskva“. Vera atvyko kartu su vyru – lakūnu Jura. Moteris domisi lenkų kultūra, žavisi Ewos Demarczyk dainomis ir net pati pasiryžta sudainuoti jos „Grande Valse Brillante“. Dainų konkurse ji susipažista su lenku karininku patriotu. Bet meilė išplieskia iškart. Vera pagimdo mergaitę ir miršta paslaptingomis aplinkybėmis, kai Jura gauna užduotį skristi į maištingą Čekoslovakiją. Po trisdešimties metų aplankytį jos kapo atvyksta dukra su tėvu. Mergina nekenčia motinos, nes mano, kad ši ją išdavė, bet sužino tikrają Veros

meilės istoriją. Žinoma, „Mažoji Maskva“ – tai melodrama, bet paňausiu siužeto lietuvių kinematografininkai, matyt, imsis dar negreit. Išsivaizduoti filmą apie lietuvių, kuris pamilsta kad ir jau nebeegzistuojančiam Šiaurės miestelyje gyvenančią rusę, būtų sunku.

„Mažoji Maskva“ kruopščiai atkuria ir jau išnykusia buitį, ir tam tikrus nacionalinius stereotipus, kuriuos filme sulauso aistra. Chodčenkova, kuri filme vaidina ir Verą, ir jos suaugusią dukterį, įdomiai kuria dvi skirtingas moteris – savo laiko kūdikius. Aistringoji Vera išitinkinusi, kad meilė – svarbiausia, bet pabandykite tai paaiškinti jos racionaliai dukteriai. Tačiau melodramos žanras todėl ir populiarus iki šiol, kad teigia jausmų, o ne proto valdžią.

LNK (16 d. 01.35) parodys kitokią šeimos dramą – 2005 m. Noah Baumbacho sukurtą „Kalmarą ir banginį“. Filmo herojus Bernardas yra tikras snobas. Jis laiko save didžiu rašytoju, kurio, deja, vis dar nepripažista, todėl privalo pelnyti duoną sunkiu universiteto dėstytojo darbu. Bernardo žmona Džoana taip pat atranda rašytojos talentą. Kai šeimoje yra du menininkai, vienu menininku joje tikrai per daug. Natūralus vieno kūrėjo pavydas kitam suskaldo šeimą, du sūnus (vienu iš jų suvaidino pagrindinės „Socialinio tinklalapio“ veikėjas Jesse Eisenbergas) privalo rinktis, kurio iš tėvų pusėje jis bus. Netrukus tėvai suranda naujus susidomėjimo objektus, bet tie romanai, matyt, tik praturtins jų kūrybą.

Šeimos dramos baigiasi išairiai. Erico Barbier filmo „Gyatė“ (LTV šivakar, 14 d. 23 val.) herojus Venas skiriasi su žmona ir kovoja už

„Hačiko. Šuns istorija“

teisę globoti vaikus. Jo situaciją komplikuoja seno draugo Žozefo atsiradimas. Jis tarsi ir užjaucia Venas, bet iš tikrujų yra žudikas, jau ne vienus metus planuojantis kerštą. Venas atsiduria pragare ir turi apsispręsti, kokį ginklą pasirinks. Be abeo, filme nustebins įdomus Yvano Attalio ir Clovis Corrillaco duetas.

Sydney Pollaco trileris „Vertėja“ (LNK, 17 d. 22.30) rodo, kad ir intelektualus darbas kartais gali būti pavojingas. Nicole Kidman suvaidinta Jungtinė Tautų vertėja atsikiptinai nugirsta pokalbi, iš kurio aišku, kad planuoja nužudyti vienos Afrikos šalies vadovą. Nuoda moteris taip pat tampa žudiko taikiniu. Moterį saugantis FTB agentas sužino sudėtingą jos gyvenimo Afrikoje istoriją. Nelabai vyskusi „Vertėja“ – puikus pavyzdis, kaip paprastas žiūrovas supažindinas su sudėtingomis šiuolaikinio globalizuoto pasaulio problemomis. Kartais abejuoja, ar tuo verta užsiimti geriem režisieriams, ar tokie supaprastinti filmai dar labiau nekvailina auditorijos, kuriai jie skirti.

To, žinoma nepasakysi apie Na-

gisos Oshimos filmą „Laimingu Kaledū, misteri Lorensai“ (LTV, 16 d. 23.20). Tai suprantama, nes jis pasirodė 1983 m., kai filmai buvo kuriami subrendusiems ir protinges žmonėms. Veiksmo vieta – japonų belaisvių stovyklą Javos saloje. He-rojai – 1942 m. toje stovykloje atsidiurė belaisviai anglų karininkai. Tarp vieno iš jų ir japonų stovyklos viršininko prisideda keistas, netikėtu erotinių potekscių prisodrintas žaidimas, nors kiekvienas to žaidimo dalyvis gina savo vertėbes, kultūrą ir garbę. Pagrindinius vaidmenis filme sukoncertė Davidas Bowie, Tomas Conti, puikių filmo muziką sukomponevę Ryuichi Sakamoto ir tada dar tik populiarus aktorių Takeshi Kitano. Pamenu, pirmą kartą pamatytas filmas darė bombos įspūdį. Įdomu, kaip jis pasirodys dabar.

Dar vienas nostalgiskas prisiminimas – Jiri Menzelio 1981 m. komedija „Senais gerais latkais“ (LTV, 19 d. 19.05) – autobiografinės Bohumilo Hrabala knygos ekrанизacija. Knijoje Hrabala aprašo, kas atsitiko tėvams iki tol, kol jie jį pradėjo. Bijau skaičiuoti, kiek kartų mačiau filmą, bet niekad negaliu atsispirti

norui pasižiūrėti jį dar kartą. Magdos Vásáryovos herojai – jauno ir ambicingo alaus daryklos valdytojo žmonai – anksta jos jaukiame butelyje ir padorios žmonos vaidmenyje. Todėl jি veliasi į visokias nelabai sveiko vyro brolio Pepino avantiūras, kurios, švelniai tariant, trikdė padarius miestelio gyventojus. Moterų bandoma sutramdyti rituališku jos ilgų plaukų kirpimu. Neabejoju, kad apie šią sceną feministės gali parašyti traktatus. Bet mane labiau jaudina kita, kai gražuolė geria alų. Tai – pati erotiškiausia filmo scena. Jai neprilygsta jokios „9 ½“ sa-vaitės“.

Jei nuspresite žiūrėti Lasse's Halströmo filmą „Hačiko. Šuns istorija“ (TV3, 16 d. 13.40), patariu šalia pasidėti daug nosinių. Filmas sukurtas 2009 m., bet jis yra 1987 m. japonų filmo „Hachiko monogatari“ (rež. Seijiro Koyama) perdibinys. Tame filme buvo pasakojama autentiška 4-ajame dešimtmetyje japonų sujaudinus istorija apie šunį, kuris beveik dešimt metų kasdien autobuso stotelėje laukė savo mūrusio šeimininko. Hačiko tapo nacionaliniu didvyriu, tautinės patybių dalimi.

Richardo Gere'o herojus – muzikos dėstytojas Parkeris – nusprendžia priglausti gatvėje rastą šunelį ir pavadina jį Hačiko. Prisirišimas ir meilė pakels jų abiejų gyvenimą. Šunelis kas rytą lydi šeimininką į geležinkelio stotį ir kasdien jį pasitinka. Kai vieną dieną Parkeris nebegrižta, Hačiko jo nusprendžia laukti toliau. Gere'as sako, kad šuns žmonėms nuolat primena, kas iš tikrujų gyvenime yra svarbu. Jis visiškai teisus.

Jūsų –

JONAS ŪBIS

Kronika

Elenos Kniukštaitės tapybos paroda

Lietuvos dailės muziejuje kartu su „Eglės galerija“ sausio 14 d., penktadienį, 16 val. Vilniaus paveikslų galerijoje (Didžioji g. 4) atidaro retrospektyvinę Elenos Kniukštaitės tapybos parodą, kuri veiks iki kovo 20 d. Atidaryme dalyvauja tapytoja Elena Kniukštaitė, Lietuvos dailės muziejaus direktorius Romualdas Budrys, parodos kuratorė Ramutė Rachlevičiūtė, „Eglės galerijos“ vadovė Eglė Mickutė. Muzikuoja dainininkė Asta Krikščiūnaitė ir pianistė Audronė Kisieliūtė.

Vilniaus paveikslų galerija šiuos metus pradeda Elenos Kniukštaitės tapybos darbų paroda, kuri dar visai nesenai buvo eksponuojama Kauno paveikslų galerijoje. Vilniuje lankytujoms pristatomos per 90 dailininkės darbų, jie apima net trisdešimt šešerių metų kūrybos laikotarpį. Kūriniai parodai skolino autorę, Nacionalinį M.K. Čiurlionio dailės muziejus, Lietuvos liaudies buities muziejus, Lietuvos tautodailininkų sąjunga, privatūs kolekc-

Elena Kniukštaitė. „Giminės“. 1975 m.

ninkai. Parodą lydi išsamus autorės kūrinių katalogas, 2010 m. išeistas „Eglės galerijos“.

„E. Kniukštaitės darbų parodoje Vilniuje lankytujoms suteikiama puiki proga dar kartą išsitikinti, kad tapyboje nėra banalių spalvų, o tik lėkštai pigūs spalviniai deriniai, – pasakoja parodos kuratorė Ramutė Rachlevičiūtė. – Tikroje tapyboje nėra banalių temų, o tik neįtikinančių siužetų, motyvų. Kiekvienas budomas su šios dailininkės paveikslais patirs, išgyvens jų, regis, minkštą, švelnią išorinę formą, neugriūtą kompoziciją ir paprastučius figūrų siluetus. Tačiau pastebės, kad šios tapytojos paveikslai tarsi stipriausias magnetas traukia prie jų su-

gržti, panirti į jų kone stebuklinę atmosferą ir patirti tokius seniai priimrštus dailėje ir „nemadingus“ harmoningo buvimo su gamta ir savimi išgyvenimus.“

Pasak katalogo sudarytojos Eglės Mickutės, „Elenos Kniukštaitės tapybos pasaulių sunku sutalpinti į meno kritikų sukurtas taisyklių ir terminų kategorijas. Pradėjusi tapytojos kelią kaip liaudies menininkę, ji jau seniai žingsniuoja profesionalo keliu, itin savitu, išskiriančiu, jaudinanti. „Jaunystėje baigtos fotografijos studijos turėjo įtakos pirmiesiems dailininkės kūriniams: būdingos statinių kompozicijos, psychologiniai vaizduojamų asmenų (dažniausiai šeimos ir artimųjų) portretai, paslaptinga nuotaika, lydinti Elenos kūrybą iki šių dienų. Metams bėgant radosi nauji motyvai: angelų pasaulis, kupinas vaikščio žavesio, žemisko liūdesio ar džiaugsmų, šventųjų atvaizdai, savitai interpretuojami, dažnai apipinti gamtos grožiu (šermukšnių girliandos, kaštonų lapų aukšas, raktazolių švytėjimas), kuris tik parbėžia jų išskirtinę vietą kasdienybėje. Dailininkės darbuose kalba-

ma apie paprastus dalykus ir šis pa-saulis suprantamas kiekvienam.

Elenos Kniukštaitės tapybos paroda papildo parodos Kaune fil-muoti vaizdai, taip pat pokalbio su dailininkės vaizdo išrašas.

Daugiau informacijos apie parodą www.ldm.lt.

LDM INF.

Šeima muziejuje

Sausio 15 d. 12 val. Bažnytinio paveldo muziejuje (Šv. Mykolo g. 9, Vilnius) vyks edukacinis užsiėmimas šeimoms „Vilniaus bernardinų kasdienybė ir šventės“.

Bažnytinio paveldo muziejuje vykdys edukacinę programą „Šeima mu-ziejuje“, padedančią atrasti paslaptingą bažnytinio meno pasaulį, ir kviečia tėvus kurti kartu su vaikais. Renginio dalyviai, apžiūrėję par-

Ekspozicijos fragmentas

BPM INF.

dą „Vilniaus bernardinės: kasdienybė ir šventės. Archeologinių tyrimų medžiaga“, turės galimybę patys lie-ti žvakes.

Maldai atsidėjusios vienuolės gyveno uždarą, prašalaičio akims ne-regimą gyvenimą. Kas dėjos už storų vienuolyno sienų? Kokia buvo seserų kasdienio gyvenimo rutina? Ir kokie išvykiai sudrumsdavo lėtą, vienodą bernardinų dienų tēkmę? Visa tai mums pasakoja archeolo-ginių tyrimų medžiaga, eksponuo-jama vienuolyno rūsiuose.

Parodoje rodomi 1993–2008 m. bernardinų vienuolyno teritorijoje vykdytų archeologinių kasinėjimų radiniai. Vienuolių naudoti autentiški buiciai ir liturgijai tarnavę daiktai ir jų fragmentai, kiti radiniai atskleidžia bernardinų gyvenimą ir regulą, leidžia išsivaizduoti jų kasdienybę ir šventes, primena Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčią, vie-nuolyną ir jo gyventojas lydėjusius šventiškus ir tragiskus nutikimus.

Daugiau informacijos: tel. (8 ~ 5) 269 78 01; el. p. muziejus@bpmuziejus.lt; www.bpmuziejus.lt

Parodos	Bronės Mingilaitės–Uogintienė retrospektyvinė tapyba	Lietuvos medicinos biblioteka Kaštonų g. 7	Menininkų namai V. Putvinskio g. 56	Nacionalinis dramos teatras Didžioji salė	
VILNIUS					
Nacionalinė dailės galerija <i>Konstitucijos pr. 22</i> XX a. Lietuvos dailės ekspozicija Architektūros paroda „Našlačiai“ iki 16 d. – paroda „Lietuvos kinas ir dailė“ „Kadrai iš Šarūno Barto filmo „Septyni nematomi žmonės“	Jono Meko vizualiųjų menų centras <i>Gynėjų g. 14</i> Paroda „Raktas j meną“	Jurgos Sidabriénės akvarelės paroda „Sugrižančios saulės belaukiant“	iki 17 d. – paroda „TEXtyliai“	14 d. 18.30 – brolių Presniakovų „HUNGARICUM (LIŪDNAS DETEKTYVAS)“.	
Vilniaus paveikslų galerija <i>Didžioji g. 4</i> Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a. Vlado Drėmos darbų paroda nuo 14 d. – Elenos Kniukštaitės tapybos paroda	Teatro, muzikos ir kino muziejus <i>Vilniaus g. 41</i> Paroda „Lietuvos kinas. 1909–2009“ Paroda „Borisui Dauguviečiui – 125“ Julijos Skuratovos paroda „Lelė teatre“ nuo 14 d. – Ričardo Dailidės fotografijų paroda „Gyvenimas džiaze“	Leonardo Gutausko tapybos paroda „Amžininkai. Kompozicijos“	nuo 17 d. – piešimo ant vandens darbų – Ebru meno – paroda „Atraskime mažą stebuklą kartu!..“	Rež. – R. Kudzmanaitė	
Radvilių rūmai <i>Vilniaus g. 22</i> Paroda „Kaip tai atsitiko Didžiajame mūšyje... Žalgirio atodangos“	Savicko paveikslų galerija <i>Trakų g. 7</i> Simono Skrabulio tapybos paroda „Mūsis drobėse“	Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centras <i>Pilies g. 40</i> iki 15 d. – Virginijos Degenienės tekstilės darbų paroda	Galerija „Aukso pjūvis“ <i>K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53</i> Reginos Rinkevičienės juvelyrika	15 d. 18.30 – T. Dorsto, U. Ehler „ĀŠ FÖJERBACHAS“. Rež. – V. Masalskis	
Taikomosios dailės muziejus <i>Arsenalo g. 3 A</i> Paroda „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų radinai“	Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos parodų salė <i>Šv. Jono g. 11</i> Rasos Justaitės–Gecevičienės netradicinių keramikos darbų paroda „Skambanti keramika“ Neringos istorijos muziejaus paroda „Kraštovaizdžio kaita prie Kuršių marių“	Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centras <i>Naugarduko g. 10/2</i> Vaizdo ir garso paroda „Akimirka su Jung Vilne. Iš muziejaus fondų“	KLAIPĖDA	16 d. 12 val. – J. Švarco „RAUDONKEPURĖ“. Rež. – E. Jaras	
Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenolas <i>Arsenalo g. 1</i> Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija Lietuva carų valdžioje Lietuvos valstiečių buities kultūra Kryždirbystė Lietuvių liaudies muzikos instrumentai Paroda „Lietuvos Sentikių bažnyčiai 300 metų“	Studija–galerija „D’Arijaus papuosalai“ <i>Dominikonų g. 7/20</i> Vlado Mackevičiaus paroda „Sąmonės scenografija“	Galerija „Šofar“ <i>Mėsinų g. 3</i> Paroda „Vilniaus grafikai“ (R. Gibavičius, V. Kisarauskas, R. Sližys, A. Kmieliauskas, M. Vilutis, J. Plikionytė, V. Ajauskas, Š. Leonavičius, B. Zokaitytė, T. Diščenko, E. Golymskaitė, R. Kmieliauskaitė, V. Juškutė)	Dailės parodų rūmai	20 d. 18.30 – Th. Bernhardo „PASAULIO GERINTOJAS“. Rež. – V. Masalskis	
Šiauliai <i>Didžioji g. 26</i> K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija Lankymas antradienį – šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 1644	„Juškų Gallery“ <i>Barboros Radvilaitės g. 6 b</i> „Juškų Gallery“ 20 metų jubiliejui skirta paroda „Lietuvos tapybos meistrų“	„Vitražo manufaktūra“ <i>Stiklių g. 6</i> Paroda „Vitražas 2010“	Aukštoji g. 1 / Didžioji Vandens g. 2	21 d. 18.30 – A. Schnitzlerio „10 DIALOGŲ APIE MEILĘ“. Rež. – Y. Ross	
Bažnytinio paveldo muziejus <i>Šv. Mykolo g. 9</i> Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija Paroda „Vilniaus bernardinės: kasdienybė ir šventės. Archeologinių tyrinėjimų medžiaga“	Vilniaus Justino Vienožinskio dailės mokykla <i>Konarsko g. 37</i> Dovido Čiuplio, Žilvino Dobilo, Roberto Gritėno, Augusto Lopo, Kristijono Miliūno, Rasos Noreikaitės–Miliūnienės, Jono Zagorsko paroda	Lietuvių kalbos institutas <i>P. Vileišio g. 5</i> Pauliaus Normanto fotografijų paroda	Kultūrų komunikacijų centras <i>Daržų g. 10 / Bažnyčių g. 4</i> iki 15 d. – François Bellenger (Prancūzija) grafikos darbų paroda „Graviruota spinta“	22 d. 18.30 – M. Krležos „ELITAS (PONAI GLEMBAJAI)“. Rež. – I. Buljan (Kroatija)	
Šiuolaikinio meno centras <i>Vokiečių g. 2</i> iki 16 d. – „Formalizmas: ne sékmės“ „Durys atsidaro? Baltarusių menas šiandien“	Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija <i>Vilniaus g. 39/6</i> Paroda „Medis. Žiema“	Meno galerija „Kunstкамера“ <i>Ligoninės g. 4</i> nuo 14 d. – Saulės Pikties kūrybos paroda „Spynos ir raktai“	Galerija „Laiptai“ <i>Žemaitės g. 83</i> Eugenijaus Nalevaikos akvarelės paroda „fragmENtai“	23 d. 12 val. – A. de Saint-Exupery „MAŽASIS PRINCAS“. Rež. – S. Mykolaitis	
LDS galerija „Kairė–dešinė“ <i>Latako g. 3</i> Paroda „Estampas’10“	Galerija „Rotunda“ <i>A. Rotundo g. 3</i> Jono Daniliausko eskių iš Provanso paroda	LGGRTC Tuskulėnų rimties parko memorialinis kompleksas <i>Žirmūnų g. 1F</i> Juozo Kazlausko fotografijų paroda „Lemtingasis Sausis: Sausis 13-oji“	Dailės galerija <i>Vilniaus g. 245</i> iki 15 d. – paroda „22:22“	23 d. 18.30 – „DIODYSIS ERICKAS MAŽAJAME TEATRE“	
Galerija „Vartai“ <i>Vilniaus g. 39</i> „Artscape“: Jesperas Justas (Danija), S&P Stanikai	Seimo parodų galerija <i>Gedimino pr. 53</i> Fotografijų paroda „Laisvės gynimas 1990–1991“	KAUNAS	Ch. Frenkelio vilia <i>Vilniaus g. 74</i> Paroda „Šventojo šeima dailėje“	19 d. 18.30 – T. McNally „MEISTRIŠKUMO PAMOKA“. Rež. – G. Padegimas	
„Arkos“ galerija <i>Aušros Vartų g. 7</i> iki 22 d. – paroda „Peizažo mimikrija ir kamufliažas“	Vilniaus universiteto biblioteka <i>Universiteto g. 3</i> Paroda „Stepono Batoro universitetas 1919–1939“	M. Žilinsko dailės galerija <i>Nepriklausomybės a. 12</i> iki 23 d. – šiuolaikinės kinų kaligrafijos paroda	Šiaurės Lietuvos kolegija <i>Tilžės g. 22</i> Joyto Parvainio fotografijos	20 d. 18.30 – S. Becketto „BELAUKIANT GODO“. Rež. – R. Tuminas	
„Titaniko“ ekspozicijų salės <i>Maironio g. 3</i> Dailininkų grupės „Angis“ paroda	Galerija „Znad Wili“ <i>Išganytojo g. 2 / Bokšto g. 4</i> Paroda „Penkios ištikimos moterys“ (Jolanta Snežko, Lilia Milti, Ausma Bankauskaitė, Lena Chwičiūja ir Julija Pietrowska)	A. Žmuidzinavičiaus kūriinių ir rinkinių muziejus <i>V. Putvinskio g. 64</i> nuo 20 d. – Vytauto Kaušinio (1930–2009) plakatų paroda	PANEVĖŽYS	21, 22 d. 18.30 – M. Ivaškevičiaus „MISTRAS“. Rež. – R. Tuminas	
Šv. Jono gatvės galerija <i>Šv. Jono g. 11</i> Andrius ir Nerijus Erminų paroda	Lenkų kultūros namai <i>Naugarduko g. 76</i> Paroda „Stepono Batoro universitetas 1919–1939“	Istorinė LR Prezidentūra <i>Vilniaus g. 33</i> „Po raudonajai žvaigžde: Lietuvos dailė 1940–1941 m.“	Fotografijos galerija <i>Vasario 16-osios g. 11</i> Ramūno Danisevičiaus ir Irmanto Gelūno fotografijų paroda „170 nanometro“	23 d. 12 val. – „MANO BATAI BUVO DU“. Rež. – G. Latvėnaitė	
Lietuvos dailininkų sajungos parodų salė <i>Vokiečių g. 4/2</i> Tarptautinio tapytojų plenero Antanui Samuoliui atminti paroda	Galerija „Dailininkų menė“ <i>Šeimyniškių g. 23 / Raitininkų g. 2</i> Vincas Norkaus tapyba	Galerija „Meno parkas“ <i>Rotušės a. 27</i> iki 20 d. – paroda „Fata morgana“	KEDAINIAI	Valstybinis jaunimo teatras	
Galerija „Meno niša“ <i>J. Basanavičiaus g. 1/13</i> nuo 20 d. – Jovitos Aukštkalnystės tapybos ir piešinių paroda „iš natūros“	Vilniaus universiteto biblioteka <i>Universiteto g. 3</i> Paroda „Lietuva ir Lenkija bendroje valstybėje“	Maironio lietuvių literatūros muziejus <i>Rotušės a. 13</i> <td>Nacionalinis operos ir baletų teatras 14, 18 d. 18.30, 16 d. 18 val. – G. Puccini „MADAM BATERFLAI“. Dir. – M. Stasikus</td> <td>14 d. 18 val. – I. Menchellio „KAPINIŲ KLUBAS“. Rež. – A. Latėnas</td>	Nacionalinis operos ir baletų teatras 14, 18 d. 18.30, 16 d. 18 val. – G. Puccini „MADAM BATERFLAI“. Dir. – M. Stasikus	14 d. 18 val. – I. Menchellio „KAPINIŲ KLUBAS“. Rež. – A. Latėnas	
Vilniaus rotušė <i>Didžioji g. 31</i> Gražinės Vitartaitės tapyba	VGTU bibliotekos galerija „A“ <i>Saulėtekio al. 14</i> iki 22 d. – Daivos Lagauskaitės paroda „Jautriais dygsniais siuvinėtas gyvenimas“	„Laurynui Ivinskui – 200“ „Juozui Kraliauskui – 100“ „Sugrižimai“ (Viktorui Katiliui – 100) „Rašiau iš meilės“ (Alej Rūtai – 95) „Pauliui Širviui – 90“ Aldonos Ruseckaitės fotografijų paroda „Mairiono sodas“	Galerija „Keramikos muziejus“ <i>Rotušės a. 15</i> <td>Nacionalinis operos ir baletų teatras 14, 18 d. 18.30, 16 d. 18 val. – G. Puccini „MADAM BATERFLAI“. Dir. – M. Stasikus</td> <td>15 d. 12 val. – V.V. Landsbergio „ARKLIO DOMINYKO MEILĖ“. Rež. – A. Vidžiūnas (Salė 99)</td>	Nacionalinis operos ir baletų teatras 14, 18 d. 18.30, 16 d. 18 val. – G. Puccini „MADAM BATERFLAI“. Dir. – M. Stasikus	15 d. 12 val. – V.V. Landsbergio „ARKLIO DOMINYKO MEILĖ“. Rež. – A. Vidžiūnas (Salė 99)
	Lietuvos technikos biblioteka <i>Šv. Ignotog. 6</i> Rolando Butkevičiaus tapyba	Menininkų grupės „Archyvas“ narių paroda „Sodnai“	Dir. – R. Šervenikas	15 d. 18 val. – W. Shakespeare'o „JEL TAIP, TAI ŠTAIP“. Rež. – P.E. Budraitė	
	Vilniaus rotušė	Menininkų namai V. Putvinskio g. 56 iki 17 d. – paroda „TEXtyliai“ nuo 17 d. – piešimo ant vandens darbų – Ebru meno – paroda „Atraskime mažą stebuklą kartu!..“	Dir. – M. Stasikus	16 d. 12 val. – A. Giniotio „IUZÉ DYKADUONIS“. Rež. – Aidas Giniotis	
				16 d. 18 val. – H. Ibseno „ŠMÉKLOS“. Rež. – A. Jankevičius (Salė 99)	
				18 d. 18 val. – M. Frayn „TRIUKŠMAS UŽ KULISŲ“. Rež. – P.E. Landi	
				20 d. 18 val. – M. McDonagh „PAGALVINIS“. Rež. – J. Vaitkus	
				21 d. 18 val. – W. Gombrowicziaus „IVONA, BURGUNDO KUNIGAIKYTĖ“. Rež. – J. Vaitkus	
				22 d. 12 val. – J. Erlicko „BILIETAS IŠ DANGAUS“. Rež. – D. Jokubauskaitė (Salė 99)	
				22 d. 18 val. – H. Melville'o „RAŠTININKAS BARTLBIS“. Rež. ir insc. aut. – R. Kazlas	
				23 d. 12 val. – V.V. Landsbergio „ANGELŲ PASAKOS“. Rež. – V.V. Landsbergis (Salė 99)	
				23 d. 17 val. – „ŠEKSPYRIADA“ (pagal W. Shakespeare'o pjesej). Rež. – G. Varnas (Valstybinis jaunimo teatras ir teatras „Utopia“)	
				Rusų dramos teatras	
				14 d. 18 val. – PREMJERA! „SUGALVOK NORĄ 2“ (M. Maeterlincko „Žydrasios paukštės“ tema). Rež. – J. Popovas	
				18 d. 18 val. – R. Cooney „NR. 13“. Rež. – E. Murašovas	

19 d. 18 val. – vakaras, skirtas A. Inozemcevo 10-sioms mirties metinėms	KIRPĖJAS". Dir. – J. Janulevičius
21 d. 18 val. – M. Poli „ŽYDRASIS ROJUS". Rež. – M. Poliščiuk	15 d. 18 val. – F. Leháro „LINKSMOJI NAŠLĘ". Dir. – J. Geniušas
22 d. 12 val. – „SNIEGUOLĖ IR SEPTYNI NYKŠUKAI". Rež. – J. Popovas	16 d. 12 val. – Z. Bružaitės „GRYBŲ KARAS IR TAIKA". Dir. – V. Visockis
22 d. 18 val. – A. Gribojedovo „VARGAS DÉL PROTO". Rež. – J. Vaitkus	16 d. 18 val. – C. Colemano „MIELOJI ČARITI". Dir. – J. Geniušas
23 d. 12 val. – J. Švarco „SNIEGO KARALIENĖ". Rež. – A. Ščiuckis	19 d. 17 val. – G. Gladkovo „BRÉMENO MUZIKANTAI". Dir. – J. Vilnonis
23 d. 18 val. – M. Macevičius „PRAKEIKTA MEILĖ" (pagal P. Sanajevą apysaką „Palaidokite mane už grindjuostęs"). Rež. – A. Jankevičius	20 d. 18 val. – J. Strausso „VIENOS KRAUJAS". Dir. – V. Visockis
Vilniaus teatras „Lėlė"	21 d. 18 val. – L. Fall „MADAM POMPADUR". Dir. – J. Janulevičius
Didžioji salė	22 d. 18 val. – Ch. Gounod „MARGARITA". Dir. – J. Geniušas
15 d. 12 val. – S. Siudikos „TRYΣ PARŠIUAI". Rež. – A. Mikutis	23 d. 12 val. – „SNIEGO KARALIENĖ". Dir. – J. Janulevičius
16 d. 12 val. – S. Maršako „KATĖS NAMAI". Rež. – A. Mikutis	23 d. 15 val. – ciklo „Sekmadieniai su muzika" koncertas. Dalyvauja M. Zimkus ir G. Pečkytė
21 d. 18.30 – „WARDAN TOS..." (pagal W. Shakespeare'o „Romeo ir Džuljeta"). Rež. – A. Jalianauskas	23 d. 18 val. – I. Kálmáno „BAJADERĖ". Dir. – J. Janulevičius
22 d. 12 val. – PREMJERA! Just. Marcinkevičiaus „GRYBŲ KARAS". Rež. – A. Mikutis	Kauno muzasis teatras
23 d. 12 val. – S. Siudikos „PRINCESÉ IR KIAULIAGANYS". Rež. – A. Mikutis	18 d. 19 val., 23 d. 18 val. – „MOKÉK – DUOSIU" (pagal G. Gugevičiūtės pjesę „Labas gyvenimas"). Rež. – V. Balsys
Mažoji salė	21 d. 19 val. – „SU NAUJAISIAIS METAIS, ANA!" (pagal B. Srblijanovič pjesę „Belgrado trilogija"). Rež. – D. Rabašauskas
15 d. 14 val. – N. Indriūnaitės „PELENĖ" (Ch. Perrault pasakos motyvais). Rež. – N. Indriūnaitė	23 d. 12 val. – A. Dilytės „VENECIJOS PASAKA". Rež. – A. Baniūnas
14 d. 18.30 – V.V. Landsbergio „VILIS". Rež. – V.V. Landsbergis	ŠIAULIAI
15 d. 18.30 – „PASVYDO" (A. Strazdo eileraščių pamatymai suaugusiems). Rež. ir dail. – A. Bagociūnaitė-Paukštienė	Šiaulių dramos teatras
16 d. 14 val. – N. Indriūnaitės „BALTOS PASAKOS" (pagal H.Ch. Anderseno pasakas). Rež. – N. Indriūnaitė	15 d. 18 val. – C. Goldoni „VIEŠBUČIO ŠEIMININKÉ". Rež. – R. Steponavičiūtė
22 d. 14 val. – R. Mikučio „LIUNĖS NUOTYKIAI". Rež. – A. Grybauskaitė	16 d. 12 val. – „SNIEGUOLĖ IR SEPTYNI NYKŠUKAI" (brolių Grimų pasakos motyvais). Insc. aut. ir rež. – R. Steponavičiūtė
22 d. 18.30 – K.I. Galczynskio „ŽALIOJO ŽASINÉLIO TEATRAS". Rež. ir dail. – A. Mikutis	16 d. 18 val. – J. Fosse „VIENĄ VASAROS DIENĄ". Rež. – A. Vidžiūnas
23 d. 14 val. – N. Indriūnaitės „SNIEGUOLĖ IR SEPTYNI NYKŠUKAI" (pagal brolių Grimmų pasaką). Rež. – N. Indriūnaitė	18 d. 19 val. – „ŠA, KALBA MAMOS!" Rež. – A. Giniotis, J. Čižauskaitė
„Menų spaustuvė"	19 d. 19 val. – „ANA KARENINA" (L. Tolstojaus romano motyvais) (A. Cholinos šokio teatras)
14 d. 11 val. – „PELIUKAS GITAROJE". Rež. – S. Degutytė („Stalo teatras")	21 d. 18 val. – M. Lado „LABAI PAPRASTA ISTORIJA". Rež. – G. Padegimas
14 d. 16 val. – PREMJERA! „GANDRO DOVANA". Kurybinė grupė: A. Mikutis, S. Degutytė, D. Rakauskas, S. Dikčiūtė, V. Narkevičius	22 d. 18 val. – „DAKTARAS IR MANGARYTA" (J. Basanavičiaus surinktų pasakų motyvais). Pjesės aut. ir rež. – V.V. Landsbergis
14 d. 19 val. – PREMJERA! „MONO SAPI-ENS". Rež. – V. Kublinskas	23 d. 12 val. – „BLUSYNO PASAKOJIMAI" (pagal G. Morkūno knygą). Rež. – A. Gluskinas
15 d. 12 val. – „SENELĖS PASAKA". Rež. – A. Giniotis (teatras „Atviras ratus")	23 d. 18 val. – „KOVA" (pagal F. Kafkos kūrybą). Rež. – P. Ignatavičius
15 d. 16 val. – „DIVIDUKAS". Rež. – I. Stundžytė (teatras „Atviras ratus")	PANEVĖŽYS
16 d. 12 val. – PREMJERA! „NEKLASINÉK, JULYTE" Rež. – A. Dilytė	J. Miltinio dramos teatras
16 d. 14 val. – „EGLĖ ŽALCIŲ KARALIENĖ" („Stalo teatras")	14 d. 18 val. – F. Goodrich, A. Hacketo „VISADA TAVO ANNA FRANK". Rež. – V. Jevsejevas
18 d. 19 val. – PREMJERA! „KOKIA ČIA TEISYBĖ?" („Trupė Liūdi")	15 d. 17 val. – P. Šeferio „MEILĖS ELIKSYRAS". Rež. – A. Lebeliūnas
18 d. 19 val. – „VAKARAS SU KNYGA" (pagal M. Bulgakovo „Meistrą ir Margaritą"). Rež. – V. Bareikis	16 d. 12 val. – S. Maršako „KATĖS NAMAI". Rež. – V. Mazūras
19 d. 19 val. – „PABÉGIMAS Į AKROPOLĮ" (pagal M. Korenaitės pjesę). Rež. – A. Giniotis (teatras „Atviras ratus")	16 d. 17 val. – J. Poirett „BEPROTIŠKAS SAVAITGALIS". Rež. – A. Keleris
22 d. 19 val. – šiuolaikinio šokio kūrėjų pristatymas-diskusija	21 d. 18 val. – N. Simono „KALIFORNIJOS VIESBUTIS". Rež. – A. Pociūnas
Teatras „Utopia"	22 d. 17 val. – S. Šaltenio „DUOKIŠKIO BALADĖ". Rež. – A. Pociūnas
20, 21 d. 19 val. „Menų spaustuvė" – PREMJERA! F. Garcia Lorcos „PUBLIKA". Rež. – G. Varnas	23 d. 17 val. – M. Zalytės „MARGARITA". Rež. – A. Keleris
VGTU teatras-studija „Palépė"	ALYTUS
15 d. 15.30, 19 val. – „ŠEŠELIS". Rež. – O. Kesminas	Dramos teatras
KAUNAS	18 d. 18 val. – „BEATRIČE, BĒK" (pagal J. Grušą). Rež. – D. Kimantaitė
Kauno muzikinis teatras	20 d. 18 val. – V. Veršulio „LIFTE". Rež. – M. Sadauskas

Bibliografinės žinios

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Duc in altum : [Kauno kunigų seminarijos auklėtinų kūrybos almanachas / sudarytojas Nerijus Pipiras ; iliustracijos Giustavo Dorė]. – Kaunas : Vytauto Didžiojo universiteto leidykla, 2010 (Kaunas : Morkūnas ir Ko). – 238, [1] p. : iliustr. – Tiražas 300 egz. – ISBN 978-9955-12-610-2

Įkvėpimo auka : vieno gyvenimo fragmentai ; [atsimimai] / Petras Panavas. – Vilnius :

„Baltų lankų" leidyba, 2010 (Kaunas : Indigo print). – 500, [1] p. : iliustr. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-9955-23-403-6

Ir tai paeis / [iš anglų kalbos vertė Rūta Suchodolskytė]. – Vilnius : Naujoji Rosma, [2010] (Spausd. Kinijoje). – [137] p. : iliustr. – (Helenos Exley dovanų knyga). – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-9955-06-241-7 (jr.)

Kelias į rojų : siurrealistinis romanas, apysakos ir apsakymai / Jaroslavas Melnikas. – Vilnius : „Baltų lankų" leidyba, 2010 (Kaunas : Spindulio sp.). – 341, [1] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-9955-23-397-8 (jr.)

Neišsipildymas : romanas / Gabija Grūraitė. – Vilnius : „Baltų lankų" leidyba, 2010 (Kaunas : Indigo print). – 175, [1] p. : Šiuolaikinė proza). – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-9955-23-413-5

Penktasis Kalnas : [romanas] / Paulo Coelho ; iš portugalų kalbos vertė Mafalda Tupė. – Vilnius : Vaga, [2010] (Vilnius : BALTO print/Logotipas). – 253, [2] p. – Tiražas 2000 egz. (papild.). – ISBN 5-415-01883-2 (jr.)

Už laiko zonos ribų : [eileraščiai ir vertimai] / Keštutis Rastenis. – Vilnius : Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2010 (Vilnius : VPU I-kla). – 78, [1] p. – Tiražas 101 egz. – ISBN 978-9955-20-581-4

Valgyk, melskis, mylk : moters ieškojimai Italijoje, Indijoje ir Indonezijoje : [kelionų memuarai] / Elizabeth Gilbert ; iš anglų kalbos vertė Antanina Banelytė. – Vilnius : Vaga, 2010 (Kaunas : Aušra). – 380, [2] p. – Tiražas 4000 egz. (papild.). – ISBN 978-5-415-02133-8

Veronika ryžtasi mirti : [romanas] / Paulo Coelho ; iš portugalų kalbos vertė Irena Nutaitė. – Vilnius : Vaga, [2010] (Vilnius : BALTO print/Logotipas). – 250, [1] p. – Tiražas 2000 egz. (papild.). – ISBN 978-5-415-01805-5 (jr.)

Žmogus ir žodis = Man and the word : mokslo darbai / Vilniaus pedagoginis universitetas ; redaktorių kolegija: Antanas Pakerys (vyriausiasis redaktorius) ... [et al.]. – Vilnius : Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2010. – ISSN 1392-8600

T. 12, Nr. 2 (2010): Literatūrologija = Literary criticism / ats. red. Reda Pabarčienė. – 2010 (Vilnius : VPU I-kla). – 87, [1] p. : iliustr., faks. – Str. liet., lenk., rus. – Santr. angl. – Tiražas 150 egz.

T. 12, Nr. 4 (2010): Filosofija = Philosophy / ats. red. Dalius Jonkus. – 2010 (Vilnius : VPU I-kla). – 59, [1] p. : iliustr., faks. – Str. liet., angl. – Santr. liet., angl. – Tiražas 150 egz.

GROŽINĖ LITERATŪRA VAIKAMS

Agé melagé : [poemėlė] / Kostas Kubiliškas ; [iliustravo Vaiva Lingytė]. – Vilnius : Vaga, 2010 (Vilnius : BALTO print/Logotipas). – 31, [1] p. : iliustr. – Tiražas 1550 egz. (papild.). – ISBN 978-5-415-02164-2 (jr.)

Brolį Grimų pasakos / [iš vokiečių kalbos vertė Juozas Balčikonis ; iliustravo P. Grot Johann ir R. Leinbeber]. – Kaunas : Vaiga, 2010. – 2 t. – ISBN 978-609-440-004-9 (jr.)

T. 1. – 2010 (Vilnius : Logotipas). – 350, [2] p. : iliustr. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-609-440-003-2

T. 2. – 2010 (Vilnius : Logotipas). – 383, [1] p. : iliustr. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-609-440-005-6

Hana Montana. Metų knyga / [iš anglų k. vertė Ieva Albertavičienė]. – [Vilnius] : Egmont Lietuva, [2010]. – 68 p. : iliustr. – Antr. p. ir virš. virš antr.: Disney. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-414-180-5 (jr.)

Ilgą plauko istorija : knyga pagal filmą / pasakojo Lisa Marsoli ; iš lenkų k. vertė Ž. Kairienė ; iliustravo Jean-Paul Orpinas, studijos IBIOX ir Disnéjaus pasakų dailininkai. – Vilnius : Egmont Lietuva, [2010]. – 64 p. : iliustr. – Antr. p. ir virš. virš antr.: Disney. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-414-182-9 (jr.)

Ledinukas : [poemėlė] / Kostas Kubiliškas ; [iliustravo Vaiva Lingytė]. – Vilnius : Vaga, 2010 (Kaunas : Aušra). – 31, [1] p. : iliustr. – Tiražas 1550 egz. – ISBN 978-5-415-02166-6 (jr.)

Linksmosios lietuvių pasakos / [pasakas parinko Valdimaras Sasnauskas ; dailininkė Edita Žumbakytė]. – Kaunas : Vaiga, 2010 (Vilnius : Logotipas). – 191, [1] p. : iliustr. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-609-440-001-8 (jr.)

Mylišiu tave amžinai / Robert Munsch ; [iš anglų kalbos vertė Saulius Repečka] ; iliustravo Vanda Padimanskaitė. – Vilnius : „Baltų lankų" leidyba, 2010 (Kaunas : Spindulio sp.). – [30] p. : iliustr. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-9955-23-405-0 (jr.)

Princesės. Metų knyga / [iš anglų k. vertė Ieva Albertavičienė]. – [Vilnius] : Egmont Lietuva, [2010]. – 68 p. : iliustr. – Antr. p. ir virš. virš antr.: Disney. Princesė. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-609-414-183-6 (jr.)

Ratai. Metų knyga. – [Vilnius] : Egmont Lietuva, [2010]. – 68 p. : iliustr. – Antr. p. ir virš. virš antr.: Disney. Pixar. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-609-414-181-2 (jr.)

Stebuklingoji būdelė / Norton Juster ; iš anglų kalbos vertė Arvydas Sabonis ; [iliustracijų autorius Jules Feiffer]. – Vilnius : „Baltų lankų" leidyba, 2010 (Kaunas : Spindulio sp.). – 257, [1] p. : iliustr. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-9955-23-406-7

PARENGĖ ALDONA BARODICAITĖ. REDAGAVO GRAŽINA KUBILIENĖ.
LIETUVOS NAC. M. MAŽYVO B-KA. BIBLIOGRAFIJOS IR KNYGOTYROS CENTRAS

Savaitės filmai

Baltas kaspinas *****

...Prūsijos kaimas Pirmojo pasaulinio karo išvakarėse. Ramų gyvenimą sudrumščia keisti įvykiai: susižiedžia gydytojas, dingsta barono sūnus, su-dega daržinė, žūsta kaimietė. Toks įspūdis, lyg už viso to slypėtų bausmės ritualas. Michaelis Haneke užmena sudėtingą kriminalinę mūslę, kurią turės išspręsti patys žūrovai. Bet vis dėlto intelektualinis filmo žiūrėjimo malonumas – ne mūslės įminimas, o kartu su režisieriumi stebima kaimo kasdienybė. Iš pirmo žvilgsnio iprasta, jidėmiai išsižūrėjus ji tampa vis tirštesnė nuo paslėpto smurto, prievertos, veidmainystės. Šiame mikro-pasaulyje dominuoja vyrai – pastorius, baronas, jo ekonomas, gydytojas. Jie yra gyvenimo valdovai ir tėvai, siekiantys, kad jų vaikai būtų idealūs. Todėl šie nuolat žiauriai baudžiami už menkiausius nusikaltimus. Baltas nekalumo kaspinas ant rankovės tampa ženklu, kuris vaiko sielose gindo agresiją. Kanų kino festivalio „Auksine palmės šakelė“ ir geriausio Europos filmo apdovanojimui pelniusiame filme režisierius supina kelionės filmo personažų likimus ir moralinių principų, moterų išnaudojimo, auklėjimo, tikėjimo Dievu, kaltės ir bausmės temas. Nespalvoto, seną fotografią primenančio filmo atmosfera kupina prievertos ir baimės. Haneke provokuoja ir priverčia kiekvieną ištrauktį į filme vykstančią diskusiją apie blogi, tūnanti žmogaus viduje. Pagrindinius vaidmenis sukūrė Christian Friedel, Leonie Benesch, Burchart Klaussner, Ulrich Tukur, Susanne Lothar (Vokietija, Prancūzija, Austrija, Italija (2008). (Vilnius)

Eglutės **

Naujametinis filmas apie troškimų išspildymą. Nepažistami žmonės, gyvenantys įvairiuose Rusijos kampeliuose, perduoda vienas kitam mažos mergaitės iš Kaliningrado prašymą. Jai gali padėti tik Rusijos prezidentas. Filmas rodo, kaip galima būti išgirstam, jei net niekas iš artimųjų asmeniškai prezidento nepažista. Jaroslavo Čevarževskio ir Timuro Bek-mabetovo filme vaidina Ivanas Urgantas, Vera Brežneva, Arturas Smoljaninovas, Jekaterina Vilkova, Sergejus Garmašas (Rusija, 2009). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Meilė ir kiti narkotikai ***

Romantinė komedija, kurioje rodomas tragikomiškos vaistų pramonės atstovo peripetijos. Nors vaistinėse dabar prekiavujama dažniausiai ne vaistais, o visokiais „priedais“, gerinančiais gyvenimą, pasirodo, farmacijos firmų darbuotojų gyvenimas ne tokis lengvas, kaip galima pamanyti. Bent jau taip teigia kūrėjai. Filmo herojus turi ne tik kovoti su konkurenciais. Jis įsimylė merginą, kurios pažiūros diometraliai priešingos. Pagrindinius vaidmenis Edwardo Zwicko filme sukūrė Anne Hathaway, Jake'as Gyllenhaalas, Hankas Azaria, Oliveris Plattas, Judy Greer. Nesenai „Virtuvė sielai“ pagyrė filmą pasižiūrėjė virėjai. Lauksime vaistininkų atsilipimų (JAV, 2009). (Vilnius, Kaunas)

Paskutinis tėvų išbandymas: mažieji Fakeriai **

Dar vienas populiarios komedijos tēsinys. ...Praėjo 10 metų. Tėvai susitaikė su savo vaikų pasirinkimu, bet finansinė krizė viską apvertė aukštyn kojomis... Paulo Witzo filme vaidina Benas Stilleris, Robertas De Niros, Barbra Streisand, Owenas Wilsonas, Jessica Alba, Dusinas Hoffmanas (JAV, 2009). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai)

Spragtukas ***

Hoffmanno pasakos motyvais sukurtas Andrejaus Končialovskio filmas pasakoja apie turto liukerį Merę. Ji gyvena milžiniškame name ir jaučiasi vieniša. Brolis Maksas nepraleidžia progos paerzinti mergaitę. Tėvai myli savo vaikus, bet jie turi pernelyg daug darbų, kad skirtų atžaloms daugiau laiko. Merei stinga draugų ir, žinoma, nuotykių. Kalėdų išvakarėse viso to bus su kaupu. 3D technologija sukurtame filme vaidina Elle Fanning, Johnas Turtur, Julija Visockaja (D. Britanija, Vengrija 2009). (Vilnius, Klaipėda)

***** – ševedras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorius – Linas Vildžiūnas

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Dailė – Monika Krikštopaitė | **Muzika** – Kamilė Rupeikaitė

Kinas – Živilė Pipinytė | **Teatras** – Sigita Ivaškaitė

Publicistikā – Laima Kreivytė | **Stilius** – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | **Maketas** – Vanda Čemerkaite

www.7md.lt – Julijus Lozoraitis

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

14–20 d. – Žalioji širšė (3D, JAV) – 14.10,

18, 21.40

Triušio urvas (JAV) – 11.45, 14.15, 16.30, 19,

21.15

Po vienu stogu (JAV) – 11.15, 14, 16.45,

19.15, 22 val.

18 d. – Burleska (JAV) – 18.45

21–23 d. – „Žiemos ekranai“

14–17 d. – Turistas (JAV, Prancūzija) –

11.30, 13.45, 16.15, 18.45, 21.30; 18, 19 d. –

11.30, 13.45, 16.15, 21.30; 20 d. – 11.30,

13.45, 16.15, 18.45

14–20 d. – Meilė ir kiti narkotikai (JAV) –

11, 13.30, 16, 18.30, 21 val.

14, 17–20 d. – Paskutinis tėvų išbandymas:

mažieji Fakeriai (JAV) – 14.45, 17, 19.10, 21.40;

15, 16 d. – 12.30, 14.45, 17, 19.10, 21.40

14, 17–20 d. – Eglutės (Rusija) – 15, 17.15,

19.25, 22 val.; 15, 16 d. – 12.45, 15, 17.15,

19.25, 22 val.

14–20 d. – Megamaindas (3D, JAV) – 11.15,

15 val.; Narnijos kronikos: aušros užkariautojo kelionė (3D, D. Britanija) – 12 val.

14–19 d. – Spragtukas (3D, D. Britanija, Vengrija) – 17.30

14–19 d. – Tronas: palikimas (3D, JAV) –

20.20; 20 d. – 20.40

14–20 d. – Kario kelias (N. Zelandija) –

17.45, 20.30

14, 17 d. – Tronas: palikimas (JAV) – 17.30;

15, 16 d. – 12.45, 17.30

14–17 d. – Paskutinė naktis (JAV, Prancūzija) – 15.30, 20.15

15, 16 d. – Megamaindas (JAV) – 13 val.

14–20 d. – Narnijos kronikos: aušros užkariautojo kelionė (D. Britanija) – 15.15

14–20 d. – Forum Cinemas Akropolis

14–20 d. – Žalioji širšė (3D, JAV) – 14.45,

18.15, 21.50

Po vienu stogu (JAV) – 10.45, 13.45, 16.30,

19.10, 21.40; Triušio urvas (JAV) – 11.45,

14.15, 16.15, 18.45, 21.10;

Turistas (JAV, Prancūzija) – 11.15, 13.30, 16,

19, 21.20

14, 17–20 d. – Meilė ir kiti narkotikai (JAV) –

15.15, 18, 20.45; 15, 16 d. – 12.45, 15.15,

18, 20.45; 14, 17–20 d. – Eglutės (Rusija) –

15.45, 21 val.; 15, 16 d. – 11, 15.45, 21 val.

14–20 d. – Paskutinis tėvų išbandymas:

mažieji Fakeriai (JAV) – 13.15, 18.30

Megamaindas (3D, JAV) – 12, 17.15; 15, 16 d. –

18.45, 21 val.; 14–20 d. – Eglutės (Rusija) –

14.45; 18.15; 14–20 d. – Turistas (JAV, Prancūzija) – 13.30, 15.45, 18, 20.10, 22.15;

Meilė ir kiti narkotikai (JAV) – 14.15, 16.30,

18.45, 21 val.; 14–19 d. – Kario kelias (N. Zelandija) – 19 val.; 14–20 d. – Tronas: palikimas (JAV) – 21.15; 15, 16 d. – 11.15, 13.15; Narnijos kronikos: aušros užkariautojo kelionė (D. Britanija) – 11 val.

14–20 d. – Forum Cinemas

14–20 d. – Žalioji širšė (3D, JAV) – 14.45,

18, 21.30; Po vienu stogu (JAV) – 11.15,

13.45, 16.30, 19, 21.45; Geresniame pasau-

lyje (Danija, Švedija) – 14.15, 19.15; 15 d. –

Burleska (JAV) – 18.15; 14–20 d. – Turistas (JAV, Prancūzija) – 13.15, 16, 18.30, 21 val.;

14, 17–20 d. – Paskutinis tėvų išbandymas:

mažieji Fakeriai (JAV) – 16.45, 22 val.; 15,

16 d. – 11.30, 16.45, 22 val.; 14–20 d. –

Narnijos kronikos: aušros užkariautojo kelionė (D. Britanija) – 13, 15.30; Narnijos

kronikos: aušros užkariautojo kelionė (3D, D. Britanija) – 10.30; 14, 16–20 d. – Eglutės (Rusija) – 18.15, 20.45; 15 d. – 20.45; Mega-

maindas (3D, JAV) – 12, 17.15; 15, 16 d. –

Megamaindas (JAV) – 10.45; 14–20 d. –

Spragtukas (3D, D. Britanija, Vengrija) –

14 val.; Tronas: palikimas (JAV) – 20.30

14–20 d. – Šiauliai

14–20 d. – Forum Cinemas

14–20 d. – Žalioji širšė (3D, JAV) – 15.45,

18.45, 22 val.; Skotas Pilgrimas prieš pasau-

lyje (JAV) – 17.30; 14 d. – Burleska (JAV) –

20.30; 14–20 d. – Turistas (JAV, Prancūzija) –

10.45, 13.30, 16.15, 19, 21.30; 14, 17–20 d. –

Pats būsiausias Deilo ir Takerio filmas (Kanada) – 16, 21.10; 15, 16 d. – 11.30, 16,

21.10; 14–20 d. – Širdžių édikas (Prancūzija) –

13.45, 18.20; 14, 17–20 d. – Narnijos kronikos: aušros užkariautojo kelionė (D. Britanija) –

15 val.; 15, 16 d. – 12.15, 15 val.

14–20 d. – Megamaindas (3D, JAV) – 10.15,

13 val.